

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, Honvéd-utca 10. szám.
Szerkesztéségi telefon: 36—96.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF**
Feloldó szerkesztő: **KABOS EDE**
Igazgató: **HERTZKA LOTHÁR**

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.,
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Gróf Andrassy Gyula könyvéről.

Irta: *új. Abrányi Kornél.*

Budapest, november 11.

Gróf Andrassy Gyula, kit egy idő óta ritkán látunk az aktív politika küzdőterén, hatalmas terjedelmű könyvvel számol, be időleges félrevonulásáról. „A magyar állam fennmaradásának és alkotmányos szabadságának okai” címmel megkezdett nagy munkájának második kötetét rendezte most sajtó alá: s ez a kötet alighanem mélyebb hatást fog gyakorolni a magyar közvéleményre, mint az első, melynek nem kevésbé értékes kritikai fejtegetései egy távolabb fekvő kornál, a mohácsi katasztrófánál értek véget. A most megjelent kötet azonban a Habsburgok magyarországi uralmának megalapítását és első korszakát tárgyalja, a mohácsi véstől a Boeckay felkelését betetőző bécsi békekötésig s az arra következett reakció kezdetéig. Ez a kötet tehát közelebb áll azokhoz a viszonyokhoz, melyek még ma is aktuálisak, s Andrassy könyvének hatása már ennél fogva is alighanem mélyebb lesz, sőt szenzációs. Mert a közvélemény, ha a százados problémákra vonatkozólag olyan történetírónak munkáját veszi a kezébe, aki az aktuális politikának is egyik tényezője, nem tudja különválasztani a történetírói a gyakorlati államférfitől. S nézeteiben, ítéleteiben, melyek a multra vonatkoznak, kapcsolatokat keres a jelenhez és a jövőhöz. A problémákban, melyeket megfejt, gyakorlati és aktuális utmutatásokat sejt. Még akkor is, ha valaki oly objektív és tárgyába oly tudományosan mélyed el, mint gróf Andrassy Gyula. S e könyv szenzációs hatását még az a körülmény sem fogja csökkenteni, hogy ez idő szerint egy lázas parlamenti helyzet köti le a politikai közönség egész figyelmét s a higgadt és komoly szó könnyen elmosódhatik a szilaj pártharcok zajában. Ennek a veszélynek azonban gróf Andrassy Gyula szava nem lehet kitéve. Sőt talán éppen a jelenlegi izgalmak fokozzák az ingert, helemélyedni egy olyan államférfi észjárásába, akire, már életkoránál fogva is, kétségtelenül nagyobb hivatás vár a közeli vagy távolabbi jövőben, mint amilyet betöltött az eddigi multban.

A cél, melyet gróf Andrassy Gyula maga elé kitűzött, midőn munkája tervét koncepcióta, kétségtelenül politikai természetű. Valaminthogy a magyar nemzet politikájában sohasem szűnt meg a történelmi irányzatok tusája, s valaminthogy a történelmi igazságok Ariadne-fonalára nemcsak minden ma-

gyar politikusnak, hanem minden magyar embernek szüksége van. De arra, hogy ezek a történelmi igazságok megtisztulva álljanak minden magyar politikus és minden magyar ember előtt, nem elegendő magának! a történelmi események sorozatának ismerete. Ezenkívül szükséges még egy olyan magaslát is, mely megnyitja a perspektívát mindazokra a rugókra, erőkire és érdekekre, melyek közelről és messze távolból a történelmi eseményeket szülik vagy azokba beleavatkoznak. Amely nemzet erre a magaslatra fölemelkedni nem tud, az a saját történelmét nem képes megérteni. Mert éppen azok a történelmi tények, melyeknek igazságához kétség nem férhet, vezethetik félre. A történelem ismeretének egyoldalúsága kényszerítően hat a politika eszmekörére: s nemzeti államférfiak nem vezethetnek üdvösebb és áldásosabb munkát, mint ha nemzetüket, a történelmi egyoldalúság nyúgeiből kiszabadítják. Csak hogy ennek a nagy és üdvös feladatnak teljesítésére több tulajdonságnak kell egy és ugyanazon agyvelőben egyesülnie, mint amennyit az államférfiak átlag szerint önmagukban egyesíteni képesek. — Mert fogalmat alkotni mindarról, amit a történelem nyujthat, — s ugyanezt közölni tudni is oly alakban, hogy ugyanezeket a fogalmakat mindenki épp úgy láthassa és magába gyűjthesse: két különböző dolog. — Ehhez az utóbbi feladathoz az államférfiai kvalitásokon kívül írni genie is kell, mely a teremtő-erő képességeinél fogva nemcsak bele tud látni a lényegbe, hanem azt mutatni is tudja. — Olyan szemre van itt szükség, mely épp úgy bele tud nézni a mult embereibe, mint ha azok szemtől-szembe állának vele. Az emberismeretnek az a mértéke, mely a gyakorlati államférfiaknál nélkülözhetetlen, itt nem elegendő. Itt arra az emberismeretre van szükség, mely a természeti és lélektani embereken kívül látni tudja annak korát is, szellemével, szokásaival, erkölcsével egyetemben. S hogy ezek a rendkívüli képességek mind együtt vannak gróf Andrassy Gyulában, — erről bizonyágot tesz az a könyv, mely előttünk fekszik, s melyet egy sötét kor világosságának s esetleg egy borús jövődőlő szövevényeként lehet nevezni.

Gróf Andrassy Gyula abban az elemzési módszerben, mely által eljut a végleges meghatározásokhoz, teljesen ellentéte annak, amit doktrínér észjárásnak nevezünk. Az általános elvek alól, melyek minden emberi viszonylatban egyformán működnek, ő sem vonhatja ki magát: — de nem zárkózik el olyan lehetőségek elől, melyek bizonyos

adott helyzetekben más eredményeket szülhettek volna, mint amik tényleg következtek. Így például, mindjárt könyvének elején eltér attól a doktrínér felfogástól, hogy mindazokból, amik Mátyás király halálától kezdve a mohácsi katasztrófaig történtek, fátumszerű szükségességgel következett a Habsburgok uralmának megalapítása. Megengedi, hogy a független nemzeti királyság még a mohácsi előzmények és a mohácsi katasztrófa után sem volt chimaera. Megrajzolja a történelmi helyzetet, s konstatálja, hogy: „Nem a lemondás, nem a török előtti meghajlás politikája győzedelmeskedett; a párt-szemponctokon kívül a nemzeti erőbe vetett bizalomnak hosszú ideig utolsó fellobbanása segítette Szapolyait a trónra”. (7-ik oldal.) — „Ha Szapolyai-ban csak egy szikrányi él abból a nagyságból, amely merész kísérletét jogossá tehetné volna, rögtöni akcióval kellett volna sikereit kiaknázni. Csak hatalmának gyors kifejtésével érthette el, hogy az egész nemzet hozzá csatlakozzék, s hogy Ferdinándot lemondásra bírja. Ha a Habsburgokat meggyőzi arról, hogy szövetségeseik lesz és a török ellenében megvédi a német határokat, s ugyanakkor megfélemlíti őket, talán elérheti, hogy elnapolják terveiket”. (8-ik oldal.) E kombinációnak lehetőségét üthíven állítja szem elé Andrassy, a Habsburgoknak válság helyzetében, melylyel éppen azidőtájt küzdtek. E válság helyzetben benne rejlett a lehetőség, hogy a független nemzeti királyság magát konszolidálja. De Szapolyai — mint Andrassy már az 5-ik oldalod jellemzi — nem nagy ember. „Hunyadinak a saruját nem méltó megoldani”. Az ő vergődése alatt támad az a precedens, mely azután „még sokszor ismétlődik a történelemben. Rákóczi, Kossuth keservesen tapasztalják majd, amit Szapolyai is a saját kárában tanul meg, hogy a kis Magyarországot sokan igyekeznek saját céljaik érdekében felhasználni, de magatartását senki sem alkalmazza az ő akaratához. Nem elég tekintélyes, hogy szerinte rendezzék be politikájukat. Magunknál hatalmasabb szövetségeseink küzdelmünkben alig vesznek részt, de elvárják, hogy mi az öccüket végigharcoljuk. Biztatnak, Ausztria ellen felhasználnak bennünket, de nem védenek meg”. (10. oldal.) S ugyanakkor Andrassy, anélkül hogy elmentőbe jutna azzal az örök törvénnyel, hogy a történelem logikája kéréletlen, s feltétlen meggyőződéseként hirdeti, hogy nemzetek sorsában a nagy emberek befolyása legalább is olyan súlyval esik a latba, mint a történelem kéréletlen logikája. S hogy a magyar

nemzet sorsa, a mohácsi katasztrófa után úgy dönt el, mint ahogyan megtörtént, csak annak tulajdonítja Andrásy, hogy nem volt nagy emberünk. „Életerő sem hiányzott bennünk. A sors súlyos csapásai ellenére megóvott létünk és a későbbi kor eseményei bizonyítják, hogy kielt, *gyenge faj nem voltunk*. Tehetséges, *életrevaló nemzet küzdött az enyészettel*. Az ilyen helyzetek szoktak nagy férfiakat teremteni. S mégsem támadt köztünk megváltó. Nagy férfi a gondviselés ritka ajándéka. Ember nem tudhatja, hogy mely okok szülik és nevelik”. (17-ik oldal.) „A nagy férfiakat a bölcsészek nem hajlandók olyan jelentőségüknek tekinteni, mint a közfelfogás. Bizonyos, hogy ők sem csodátévők s hogy tehetetlenek, *ha nincs erő és nincs erény nemzetükben, de hatásuk ériási*. A nemzet közvéleménye, a sok közepes ember erőfeszítése is rátalálhat a helyes útra, de csak lassan és csak a maga kárára. Nagy veszélyek percében, új helyzetek szövevényei közt gyorsan és biztosan megismeri a helyes politikát, megelőzni a veszélyt, megválasztani a célhoz vezető eszközöket a nagy elmék kiváltsága. Nagyszabású férfiak nélkül a nemzetek sorsa tévelygés, kapkodás szokott lenni. Még akkor is, ha megfelelő vezetést mellett föladataikkal képesek volnának megbirkózni. Gyakran mondják azok, akik az egyesek döntő szerepét kétségbe vonják, bár az eseményekre nem egyszerű elhatározó befolyásukat nem tagadják, hogy ezek mellékeselek, mert pótolhatók voltak. Ha a hősök egyike elbukik, szerintük támadt volna helyette más. A kor megteremti a férfit, akire szüksége van. Vajha így volna! *Azonban nincs így*.” (17-ik oldal.)

Andrásy könyvének egyik legérdekesebb és legjelentőségesebb része, melyben Mohács után, mint történelmi háttér, a Habsburg-ház családi politikájának tartalmát és törekveit megrajzolja. És arra az eredményre jut, hogy: sem azelőtt, sem azután sohasem volt a Habsburg-háznak annyi ereje, annyi eszköze és olyan világtörténelmi pozíciója, mint V. Károly alatt és e politikának sem volt soha többé olyan grandiózus személyesítője, mint V. Károly, — és ez a családi politika mégsem volt megvalósítható s maga V. Károly is összetört annak terhe alatt.

Arra az eredményre jut Andrásy, hogy ez a családi politika, a kitűzött végcélok hajszolása következtében, mindig többet értett a Habsburgok birodalmának s maguknak a Habsburgoknak, mint amennyit megért. S hogy midőn e családi politikának, mely a római császárság hagyományából folyt, feláldozták Magyarországot s a császári koronának és Szent István koronájának ellentétes követelményeit összeegyeztetni nem akarván, hamis helyzetbe kerültek: ezáltal ők maguk ütöttek oly sebet saját testükön, melyben el kellett vérezniök. A parallela, melyet Andrásy a császári korona és Szent István koronája közt van, oly remek, hogy szó szerint idézzük: „A császárság, melyet I. Ferdinánd elnyert, *összekezdő méltóság volt*. A múltban már

sok fejedelmi nagy ház merült ki a hivatásban, mely vele járt. Egyik sem tartotta magát sokáig azok közül, amelyek a császári trónt elfoglalták. Sokat követelték a császároktól, valóságos joguk és hatalmuk azonban kevés volt. Európa egyik legerősebb nemzete elvárta uralkodójától, hogy a kereszténység körében az első szerepet vigye s hogy Olaszországban fenn lobogtassa a szent birodalom zászlaját, valóságos jogban azonban nem részesítette. V. Károly ezen segíteni akart. A németek *igazi urává* akarta tenni azt, aki őket képviselte. De ez *nem sikerült neki*. Élete végén a fejedelmek győzedelmeskedtek felette”. (34-ik oldal.) — „A császárság mellett állott a magyar korona, *sok tekintetben hasonló természetével*. Mint amannak, ennek is most kellett régi tartalmát visszaadni. A király esküt tesz, hogy megvédi az ország határait és a hozzá tartozó tartományokat visszaszerzi. Miként a császári korona, Szent István koronája is fényes címet ad viselőjének és nagy kötelességeket ró rá, *de kevés hatalomban részesíti*”. Ennek a két koronának összeütkezésére, egy és ugyanazon a főn, szinte kikerülhetetlen. Minthogy a kétfejú sas személyesítőjének csak egy feje van. Az összeütkezés meg is történik, Szent István koronájának rovására; anélkül azonban, hogy a császári korona ugyanannyi erőt nyerne, mint amennyit Szent István koronája veszít. Sőt az erő, mely Szent István koronájától elvonatik, egyenes arányban fogvasztja és gyengíti a császári korona erejét. Bámulatos objektívással rajzolja meg Andrásy ennek a kikerülhetetlen összeütkezésnek ex-poncióját, melyet frappáns rövidséggel ekként jellemez: „Ferdinánd az *első magyar király*, akinek úgy látszik *nagyobb gondja van Magyarországot megmentésénél*”.

Annak az összeütkezésnek elemzésében, mely egyfelől reális számítások kényszeréből, másfelől kölcsönös csapódásokból ered, Andrásy szálankint vizsgálja a gordiusi csomót, mely előbb vagy utóbb kardinálre vala kerülendő. Egyetlen egy körülményt sem hagy figyelmen kívül. Nagyobb munkát végez, mint amennyit az egyszerű krónikás és a történelmi bölcsész teljesíthet. A gyakorlati államférfi szemére és judiciumára van szüksége, hogy a lényegtelent a lényegessel föl ne cserélje és a vezető szálakat ki ne ejtse. Mert a külső jelenségekben a megtévesztések kísértése ijesztő. A Mohács előtti korszakból, melyben a királyi hatalom elgyöngülése okozza a züllést, gyökeret ver a nemzet szívében a vágy, melynek célja a királyi hatalom erősítése. E vágy Mohács után még erősebbé válik — s a nemzet szinte vitetni hagyja magát általa. Ezt a vágyat a maga érdekeihez képest siet kiaknázni a császári politika és a nemzet, egy helyes ösztön által vezéreltetve, hibából-hibába esik és a törvényes szankciók egész sorozata támad oly dolgokra nézve, melyek nemcsak az ország önállóságát, hanem alkotmányának gyökereit is veszélyeztetik. A Habsburgok, akik politikájukkal nem képesek az egész nemzetet meg-

nyerni. — utóbb nem is törekednek erre. — A nemzet pedig arra ébred, hogy az ország kettéosztása után, az ország egyesítéséről le kell mondania. Új helyzetű, új feladatokkal áll szemben, melyek jellemébe és kedélyvilágába mélyen belenyulnak. Az erőszakos és ellentétes irányokból kapott lökések teszik ingadozóvá s az ingadozás átmeny gondolkodásába, sőt jellemébe. A bizalmatlanság lép előtérbe, a nemzetben királyi iránt s a királyban a nemzet iránt. — Mindkettőnek megvan a maga kellő indoka reá. Főképp az egyesülésre való törekvés s ennek személyesítője Martinuzzi. De oly kétszínűséggel kénytelen e nagy célt szolgálni, hogy a nemzetre nézve csak a kisebbik rossz az, hogy Martinuzzi kísérletei e kiváló férfira nézve tragikusan végződnek: a nagyobb rossz az, hogy e kiváló férfi kétszínűsége mint az egész magyar nemzetnek típusa, a nemzeti karakter szimbóluma gyanánt marad meg a bécsi körök szemében.

Andrásy éles bonckés alá veszi Martinuzzinak nemcsak politikáját, hanem egész történelmi egyéniségét — s fölteszi a kérdést: *igazán nagy ember volt-e Martinuzzi?* — Hosszu s beható mérlegelés után jut a végleges ítélethez. Előbb a rendkívüli embert rendkívüli mértékkel méri. Bámulja a lángeszét, bátorságát és energiáját. Jogosult jellemvonásnak tartja nagyravágását s elismeri hazafiságát. Fölmenti kétszínűségét, mert helyzete s az ország érdeke ösztönözte, hogy „egyszerre két vasa legyen mindenkori a tűzben”. S mindezeknek a nagy tulajdonságoknak sokat megbocsát, de nem mindent. De a végén egy kérdéshez jut: „Hogy a hatalomért nem áldozott-e abból is, min csorbát ejteni sohasem szabad s ami egyedül igazolhatja magát a becsvágat: *nem adta-e fel a közérdeket?*” S e kérdésre Andrásy válasza nem kedvező. Martinuzzi nem emeli fel a nagy emberek sorába, mert: „elmeje elég nagy volt arra, hogy föladatait megismerje, de *jelleme nem elég nagy arra, hogy betöltsse*”. (69-ik oldal.)

Bocskay István ellenben a hazá megmentőjének tartja és meghajlik nagysága előtt. S a könyvnek az a fejezete, mely a Bocskay fölkeléséről szól, amint egyfelől a történelmi világosságtól ragyog, épp úgy árad is az író nemzeti lelkesedésének tüzétől. „A drámák rendszeren egy jó és rossz jellem mérkőzéseként épülnek fel. Amit a költő és a nép képzelete hinni szokott, azt ebben az esetben az élet is megvalósította. A rontó elem Rudolf volt; ő okozta a bonyodalmat, mely vért követel. Bocskay volt a hős, aki megmenti a helyzetet. Ő őrli meg a jogtörő hydrát. — Rudolf és Bocskay egymást kiegészítik. Rudolf elkészíti s megkönnyíti Bocskay szerepét s Bocskay jóra fordítja, amit Rudolf elrontott. Az egyik az árnyék, a másik a fény. — Bocskayt valóságos nagy embernek tartom. Erő és önmérséklet, a képesség sikereket kivívni és azokat ügyesen kiaknázni, tiszta szándék és nagy elme, nyugodt megfontolás és gyors cselekvés párosultak benne. Szagorú tud lenni, sőt közvetlen is, ha szük-

ségét látja. Határozott akarata van, nem szorul másnak a tanácsára: de annyira érti a szabadság előnyeit és annyira érzi saját szerepének követelményeit, hogy mint fejedelem valóban alkotmányos. Minden kérdést megbeszél az országgyűléssel, sok ügyben még nézetet sem nyilvánít, hogy így fölébressze a rendekben a felelősség érzetét. Ő történelmünknek egyik legkitűnőbb alakja. Nagy eredményeit mind érdemeinek köszöni. Sikerei a nemzet sikerei voltak. Igaz és szent ügyért elszántan, hatalmasan és szerencsésen küzdött. Válságos időkben súlyos veszedelem közt megállította helyét és megmentette hazáját". (208-ik oldal.)

Midőn Andrassy ide jut, már föllította a nyugati és a keleti szövetség mérlegét, melynek végeredménye az, hogy a magyar nemzet egyik része szíve ellenére a nyugati szövetséghez kénytelen hajolni s a másik rész szintén szíve ellenére rendeli magát alá a keleti szövetségnek. Már letárgyalta a királyi hatalom növekedésének folyamatát is, melynek végeredménye, hogy a királyi hatalom csaknem mindent konfiskált már, kivéve az adónak állandósítását, melyet kicsavarni nem tudott a rendek kezéből. Megrajzolta már az idegen befolyás növekedését és a hosszú küzdelmet az idegen befolyás ellen, melynek végeredménye, hogy „valóságos tartományvály sülyedtünk s megkérdés nélkül intézték az állam nagy ügyeit". (135-ik oldal.) Kifejti már az alkotmány ellenálló-képességét, melynek életgyökerei a gyűlésből átköltöznek a megyékbe s a vármegyék válnak az alkotmány védőbástyáivá. „A királyi hatalma — ugymond Andrassy — nagyobb a kormányra, de a kormány hatalma kisebb az országra, mint előbb. S mennél nagyobb az első, annál kisebb az utóbbi". (141-ik oldal.) S a nemzet nagy szerencséjére „az erkölcsi hatásában meggyöngyült kormányhatalmat a decentralisatio is korlátok közé szorítja". A Mohács előtti állapotok, melyekben a nemzet két pártra oszlott: a fő- és középnemesség táborára, — a XVI-ik század folyamán elenyésznek s a fő- és középnemesség újra egyesül az alkotmány védelmében. Már tulvan a reformáció terjedésének okain is, melyekről büszke önértéssel konstatálja, hogy a felekezeti türelmetlenség megtört a magyar nemzet hazafiságán. De mindent összegezve, a Bocskay fölkelésének idején a magyar nemzet helyzete bizonytalanabb és kétségbeesőbb, mint Mohács előtt volt, s mégis most állt be a századokra kiható jobb fordulat. Azért, mert a magyar nemzetnek a gondviselés megadta Bocskayban azt a nagy embert, aki a mohácsi katasztrófa idején hiányzott.

A fegyveres összeütközést a Habsburg-ház és a magyar nemzet között az 1604-iki bécsi békekötés oldotta meg — s a bécsi békét és az abból folyó törvényeket Andrassy az 1867-iki kiegyezés első előhírnökének tekinti. De nemcsak a bécsi béke és az 1867-iki kiegyezés közt von parhuzamot Andrassy. — hanem parhuzamot von II. Mátyás és I. Ferenc József közt is, mint akik

mindketten egy új rendszernek előharcosai lettek. „A mi napjainkban — ugymond Andrassy — az uralkodónak ellentétbe kellett jutnia multjával, hogy megtartsa esküjét. Mátyásnak ellentétbe kellett jutnia önmagával és multjával, hogy meg ne tartsa fogadalmát. Ferenc Józsefnek ahhoz kellett bizalommal fordulnia, aki ellene harcolt és kit halálra ítelt; el kellett válnia azoktól, akik őt kevés belátással és szerencsével, de híven szolgálták. — Mátyást előbbeni szövetségesei környezik, akik őt trónra emelték. Az egyiknek teljesen meg kell változnia: politikailag új életet kell kezdenie; a másiknak csak folytatnia kell, amit megkezdett és ami hatalomhoz és dicsőséghez juttatta. S az egyik megteszi, amire kevés ember képes. Szakit önmagával s példászerű lelkiismeretességgel ragaszkodik új irányelvhez. A másik háta mutat azoknak, aiktől a koronát kapta". (243-ik oldal.)

S valóban, II. Mátyás Bocskay halála után felülről kezdi el a reakciót, a bécsi béke és az 1608-iki koronázás előtti törvények kiforgatására. Andrassy kivonatban közli II. Mátyásnak Ferdinánd főherceghez (a későbbi II. Ferdinándhoz) írt levelét, melyben sötét szándékait leleplezi. „Elszorul a szívem — írja Andrassy — midőn e sorokat olvasom. Minden szavuk megmagyarázza a nemzet ezer kínját és könnyeinek csorgását. Minden betűjük egy végzetes rendszer indító okát tárja fel. Minden szándékuk tetteiben nyilvánult több századon át". (246-ik oldal.)

Az egész könyvét idéznünk kellene, ha mindazt érdeme szerint akarnók ismertetni, ami ebben a könyvben a magyar nemzetnek értelméhez és szívéhez szól s ami nemcsak annak a korszaknak tükré, melyet magába foglal, hanem tükré egyszermind annak a nemes, okos, önzetlen nemzeti érzésnek, megtisztult szabadelvű szellemnek és a gyakorlati érzékkel összhangzó magasztos humanizmusnak, mely gróf Andrassy Gyula keblében lakik. De mert az egész könyvet nem idézhetjük, röviden kell végeznünk. S ha e könyvben a nemzet hibáira, mulasztásaira, sötét bűneire is a szerző csak rámutat, anélkül, hogy ezekből vádat emelne: ez azért van, mert hisz a nemzet ezekért úgy is meg szenvedett. S azonkívül, ami e könyvben felállítja a historiai perspektívát, mely a nemzetre és a dinasztiára egyaránt tartozik: — rendkívül becses anyagot szolgál annak kiderítésére, hogy miképpen szövődtek mindjárt a Mohács utáni első században azok a viszonyok, melyek a Pragmatica sanctióban és az 1867-iki kiegyezésben nyertek állandó alakot. S aki Andrassy könyvét végigolvassa, úgy szenvedni át a nemzet keserveit a multban, hogy hitet nyer s nem nehéz szívvel, hanem könnyű lélekkel tekint a multból a jövőbe.

Végül csak kettőt emelünk ki. Abban a helyzetben, melybe Magyarország jutott a Habsburg-dinasztiával, Andrassy, aki a nemzeti egység szempontjából először manifesztálta demokratikus gondolkodását, nagy súlyt helyez az olyan nemzeti érzésű független nagyurakra, akik mint Thurzó és Illés-

házy, egyként megmondták az igazat a nemzetnek is, a királynak is s akiket sem a népszerűtlenség, sem az udvari üldözés nem tudott meggyőződéseiktől elterelni. — Ez az egyik.

A másik Andrassynek az a vallomása, melyet azokról tesz, akik amár a dinasztia pártján álltak, örömmel látták Erdély függetlenségének hatását a nyugati részekre is. „Megérttem azt a politikát, amely ámbár ragaszkodik a dynastiához, mégis küzd kormányzati rendszere ellen és örömmel látja, ha a keleti részek iránya megkönyíti az ország önállóságának fenntartására törekvő működését". (266-ik oldal.)

Ez olyan mondas, mely nemcsak a XVII. század elején volt igaz, hanem minden időben föl lehet írni a magyar nemzeti politika boltozatára.

Pikantériák.

Budapest, november 11.

Már csakugyan olyan világ van, hogy az apagyilkosnak is megkegyelmezzünk. A mai ülében ime megjelent — *Parlovis Ljubomir*. Egy lélek es bántotta s talán nem sokára majd fel akar szólalni a népoktatási törvény ellen. Ez is feljegyzésre érdemes tünet.

... A jegyzőkönyv hitelesítése körül amabilis veszekedés támadt Károly József és Lengyel Zoltán között. Eljártassák egymás közt a nevezetes Tisza—Polónyi jelenetet, hogy melyik beszéljen előbb. Károly a padot ütötte, hogy ő beszél, Lengyel mosolygott, hogy de bizony ő. Aztán beszéltek egyszerre is, egymásután is, a jobboldal pedig tapsolt s a karzat nevetett, de úgy nevetett, hogy az ember szinte rőstelte. Csak a szébbeli két kakas nem rőstelte. Azok tovább kapkodtak és berzenkedtek. Mikor aztán kibeszélték magukat, természetesen kisért, hogy voltaképpen egyiknek sem volt különösebb oka beszélni.

Le kellett aztán még bonyolítani bizonyos ügyeket, melyek Hoek János tegnapi beszédéből elintézetlenül maradtak.

Előbb Polónyi Géza nyilatkozott:

— Hoek János tölem kérde, hogy miéden állapotunk meg a miniszterelnök urral a választási törvény reformja ügyében. Nézzé meg a Ház naplót, megtalálja a feleletet. Mert a miniszterelnök nyílt ülésben mindent megmentett s a naplók tanúsága szerint akkor egyik legbuzgóbb közbeszóló — Hoek János volt.

Polónyi persze nem állott meg ott, hogy a miniszterelnököt igazolja. Fizűtt hozzá egy kis támadást is, a jelenségek észrevetéséből azt hozván ki, hogy a miniszterelnök csak azért dobta a házszabályrevizió tüzét a parlamentbe, mert ki akar fogyni az időből s ügyet akar nyerni, hogy a választási törvény reformját ne kelljen ígérete szerint idejében megcsinálnia. Ez a támadás nagyon tetszett az egész ellenzéknek, de Polónyi itt sem állott meg. Mint már szokása, szédületes ugrádozással teremtett a másik oldalon s most — végtelen furfangossággal — az ellenzéknek adta ki a porcióját. Azt mondta sunyi mosolygás közben:

— De urak, furcsa história ez! Mikor mi tavaly abba hagytuk a rendkívüli eszközök használatát a választási törvény reformjára eserre: kinevették, sőt meggyusítottak bennünket. Most pedig önk valamilyen misoda föltételelt szabnak? A választási törvény reformját követelik. Mi azt mondjuk most is, hogy ez az ár megéri. De önk tavaly még lesajnálták, lecsépülték, semminek se mondták s most egyszerre mind ráállnak a mi tavalyi kinevett és meggyusított álláspontunkra. Ugy-e, hogy furcsa?

Polónyi után gróf Apponyi Albertnek is volt néhány megjegyzése a Hoek beszédére. Ő is szolgált néhány pikantériával. Az első pikantéria — önvalómis volt. Ehszerte, hogy esztendőkon kevesertül hamis politikai szituációban volt s nem látta meg a kellő időpontot, mikor

szituációból ki kellett volna bontakoznia. A második pikantéria az volt, hogy az obstrukció kellő közepén az ellenzék igazi hivatásáról, az ellenzék belső konszolidációjáról, a régi nagy tradíciókhoz való visszatéréséről beszélt. S a har madik pikantiériával akadémizálta a két első, mondván:

— A felelősség azt a politikát terheli, mely pillanatnyi ok nélkül gáncsot vet az ellenzék konszolidációjának, még pedig olyan kérdésben, melyet kellő előzmények után simán, a parlamenti rend felbontása nélkül lehetett volna megoldani.

Látványok, hogy Polónyi is, Apponyi is jókább új beszédet mondott, semmint Hocknak válasszon. Hock tehát csak az ő példájuk után indult, mikor válasza ért engedélyt, de szintén csak új beszéddel traktálta közönségét. De ma legalább a saját lábán járt, mintha utólag jutott volna észbe a jobb ötletek, — például azt elég elmésen világította meg, hogy miért helyesebb a Bánffy álláspontja, aki megobstruálja azt, amit veszélyesnek tart, mint az Apponyi, aki veszélyesnek bélyegvez valamit, de megoltni nem akarja.

— Miért nem sikerült a békavidalok Budanesten? Mert mindenki tudta, hogy a *torador nem fogja megolni a békát*. Akkor hát kell a macskának az egész látványosság! A békát meg kell ölni! És Apponyi, budapesti módra adja a toradort...

Egyébként egy kis incidensről a fötiszteendő szónok ma is gondoskodott.

Az ehökről beszélt, szembőlhelyezvén vele az eszményi Apponyit.

— Apponyit nem lehetett szempillantásokkal dirigálni!

Ez kell a népek. A szébbeli aranyfüzűség egyszerűen felkapta ezt a témát és hangzott vigam, tarkán, összevissza:

— Apponyi nem volt bonyhádi trafikáns!

— Apponyi nem volt a jobb fölére süket!

— Apponyi a házszabályt nézte, nem a Tisza szemét!

Ilyenformán egészen csinos kis látma kerekedett s Horváth Gyula és Olay Lajos megszerezte magának a mindennapi rendutasítást. Perczel Dezso pedig, aki ellen az incidens irányult, vendégtelenül jevezte meg:

— Engem szempillantásokkal dirigálni nem lehet, de megfélemlíteni sem hagyom magam!

Ezután kezdődött voltaképpen az ülés. De ebben már aztán semmi érdekes nem volt. Bernáth Lajos és gróf Batthyány Tivadar beszélt ki az ülést és a közönséget...

A főrendek is ülészek ma délelőt. Legész garmada jelentést és javaslatot intéztek el. Felszólalás csak az olasz provizóriumánál volt, de az legalább érdekes fejleményeket hozott, mert gróf Keglevics Istvánnal szemben az 1899: XXX. törvényeket — Tisza Istvánnak kellett megvédenie...

A képviselőház ülése november 11-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Perczel Dezso elnök: Az ülést megnyitja. Felolvassák a múlt ülés jegyzőkönyvét.

(A jegyzőkönyvhöz.)

Károly József a jegyzőkönyvhöz kér szót. A múlt ülés végén jelentkezett a jegyzőnek, hogy a házszabályokhoz akar szólni. A jegyző ezt kétszer is tudtára adta az ehöknök, de az ehöök ezt tudomásul nem vette. Inditványozza, hogy ennek a jegyzőkönyvben nyoma legyen.

Elnök kijelenti, hogy a jegyző felt neki jelentést Károly kérelméről, de mivel fél 3 már elment, joga volt az ülést berekesztetni.

Károly József újból bizonyítja, hogy az elnök túllépte a hatáskört.

Lengyel Zoltán a házszabályokhoz kér szót; Károly József szintén a házszabályokhoz kér szót és hozzászólás vitába elegyedik Lengyel Zoltánnal. (Gurmys eljenz és taps a jobboldalon.)

Lengyel Zoltán a jegyzőkönyvhöz kér szót és bizonyítja, hogy az ehöknök nincs joga 2 óra után a szöveget bárkit is elutni.

Elnök kijelenti, hogy amit Lengyel hirdet, az a permanens ülés elve.

Ujaty Géza: Ugy van! Ezt jól megjegyezzük!

A Ház többsége hitelesíti ezután a jegyzőkönyvet eredeti szövegében.

Károly József: A házszabályokhoz kér szót és bizonyítja, hogy a miniszterelnök a napirenden levő indítványhoz csak mint képviselő szólhat fel és helytelenül járt el tegnap, midőn Hock után minden képviselőt megelőző elsőnek akart beszélni.

Nyri Sándor honvédelmi miniszter: Beterjeszt a közös hadsereg 1905. évi ünnepszám megajánlásáról, valamint az 1905. évi ünnepszám megajánlásáról szóló törvényjavaslatokat.

A Ház elhatározza a törvényjavaslat kidommatását és szöveztetését.

Vancso Gyula, az igazságügyi bizottság elnöke, beterjeszt az 1899: 48. t.-c. hatályának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot.

Ugon János, a zárszámadást vizsgáló Bizottság elnöke, beterjeszt a Ház zárszámadásait.

(Személyes kérdések.)

Polónyi Géza: Személyes kérdésben kér szót. Felolvassa a naplóból a tegnapi történeteket s felolvassa Hock beszédének a kompromisszumra vonatkozó részét és Tisza nyilatkozatát. A tegnapi ingerültségre tehát nem volt ok, mert őt személyes kérdésben a szó, mivel előbb jelentkezett, mint a miniszterelnök, előbb illette volna meg. Kijelenti, hogy soha senkivel olyan természetű tárgyalást, amely az obstrukció létrehozására vonatkozott volna, nem folytatott és csak olyan tárgyalást folytatott a Kossuth párt részéről...

Hentaller Lajos: Saját szakállukra. (Zaj.)

Polónyi Géza: ... amelyek a párt állásfoglalásának megállapítását előzték.

Kossuth Ferenc: Minden egyéb csak áres ráfogás.

Polónyi Géza: Tíkos megállapodás tehát nem jött létre és a miniszterelnök nem köti meg nyilatkozatát, csak amelyet a Ház előtt tett, de az azután kötelezi. Felolvassa ennek bizonyítására Tiszának Kossuth beszédére adott nyilatkozatát. Ha a miniszterelnök a jövő választásoknál igéretéhez képest már akarja alkalmazni a választási reformot, akkor az erre vonatkozó törvényjavaslatot még ebben az évben le kellene tárgyalni. Ő sürgette a javaslat benyújtását, amire a miniszterelnök azt mondotta, hogy márciusig még a javaslat letárgyalását nem veszik elő s ha később is tárgyaltnak, akkor is lehetne módja a törvényhozásnak arra, hogy a jövő választásokat már az új választási törvény alapján ejtse meg. Ez alól az obligo, az akól a kötelezés alól akar most a házszabályrevízióval kibújni. (Igaz! Ugy van! a szöveghaladalon.) Pedig tudja, hogy akkor obstrukcióval áll szemben.

Olay Lajos: Hát Tisza becsapott!

Polónyi Géza: Most már tudják, hogy mi a különbség a Szell- és a Tiszaféle paktum között. Mind a kettőt egyformán kiíthatták. Helytelenül cselekedett tehát a függetlenségi párt, amikor jóhiszeműleg hitte Tisza igéretének. (Elnök helyeslés a baloldalon.)

Gróf Apponyi Albert: Hock János beszédének második részében azt mondja, hogy a Tisza-kormányának létrejöttét szóló megakadályozhatta volna. Mindenekelőtt kiemeli, hogy a Nagy Ferencnél tartott összejövetelben nem volt részt. Ez semmiképpen nem dorgálna ugyan neki, de abban az időben a képviselőház ehöke volt és ezen állásból folyólag nem lett volna illembos, hogy bármely pártpolitikai elfű-összejövetelen részt vegyen. Nemcsak formai, de még előzetes tudomása sem volt azon tájról sem, hogy milyen tanácskozás tartatik és a kulisszák mögött sem gyakorolt semmiféle irányító befolyást a tanácskozás menetére. (Igaz! Ugy van! balfélől.) Elismer annyit, hogy az utolsó évek során hosszú időn át hamis szituációban volt és nem találta meg a kellő pontot, hogy abból kibontakozzék. Ma olyan politikai helyzetbe tért vissza, amely, hogy eredményes működést biztosított-e vagy nem, nem tudja, de felkelték minden mellékétkintet nélküli kifejtésére alkalmat ad. (Eljenzés balfélől.) Ellenzék szereplését is most már kizárólag a maga felbóga és meggyőződése szerint érvényesítheti. Mert azoknak a hamis szituációknak oka leginkább az volt, hogy a többség alárendelte saját felbóga mások felbógaának. (Taps balfélől.) Ebben a hibába semmiféle tényezővel szemben nem fog többé esni, se jobbról, se balról. Törökvé az ellenzékben az volt, attól a pillanattól kezdve, mikor ismét ellenzék álláspontja lépett s az lesz ezután is, hogy az ellenzékben álljon elő az a rekonstrukció, amelyre, mint minden tényezőnek ilyen viharos idők után, a magyar parlament ellenzékének is szüksége van. De ha a törvények az ellenzék pártokon nehezen tud tulsulyra emelkedni, anak oka az, hogy mielőtt a konszolidációkat a munkája az ellenzékben előrehaladtott volna, minden pillanatnyi ok és incidens nélkül beledob a közönsébe egy üszököt. (Ugy van! Ugy van! a bal-és szöveghaladalon. Moggás jobbfélől.)

Hock János: Személyes kérdésben kér szót. Tegnapi beszédében azt mondotta, hogy az ellenzék és Tisza István gróf között paktum jött létre,

amelynek alapján az obstrukció megszünt. Polónyi erre azt mondotta, hogy az obstrukciót letörni nem engedték. Szólt ezzel szemben kijelenti, hogy a paktum, vagyis az előzetes megállapodással, a nemzeti ellendülés a függetlenségi párt részéről megszünt. Apponyi Albertnek pedig azt mondja, hogy ehöke képett ki a kormánypártból. Ha Apponyi akkor, amidőn az ünnemegajánlási vita folyt itt a Házban, beszál az ehöki székől és az ellenzék előáll, megakadályozhatta volna a törvénytiprást, amely most közeül és amit csak hazaurulásnak lehet nevezni.

Elnök: Hock Jánost rendreutasítja, Horváth Gyula: Igaza van!

Elnök: Horváth képviselőt is rendreutasítja, Olay Lajos: Százszor is igaza van!

Elnök: Olayt rendreutasítja, Hock János: Visszautasítja az elnök meggyanúsítását hogy Apponyi támogatta az obstrukciót s nem tűri, hogy az ehök szemforgatásokra és intőekre intézkedjen.

Elnök visszautasítja, mintha ő Apponyit az obstrukció támogatásával vádolta volna, továbbá hogy vele körli is intészel vagy kélezgáttással rendelkeznek.

(A miniszterelnök indítványa.)

Bernáth Lajos: Ily szomorú gyászok időben, midőn oly fontos, sürgős kérdések várnak megoldásra mindennél fontosabbnak és sürgősebbnek tartja a miniszterelnök a házszabályrevíziót. Felhívja a miniszterelnök figyelmét a nagymérvű kivándorlásokra, amelyhez a kormány még csekélyeket nyújt. Felhívja a miniszterelnök figyelmét továbbá a protestáns papok nyomorúságára, amit a miniszterelnök mint gondnok nagyon jól ismerhet. A protestáns papok azonban csak várjanak, húzzák továbbra is az ígét, anizt azt négysszáz év óta teszik, mert a miniszterelnöknek most nincs ideje velük foglalkozni. Az indítványt el nem fogadjá, hanem esztalozkizik Kossuth Ferenc határozati javaslatához.

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszü.

Gróf Batthyány Tivadar: Mindjárt beszéde elején kijelenti, hogy Günther Antal ellemindítványához csatlakozik. Hosszasan foglalkozik ezután a választási törvény reformjával, amelyet igen fontosnak és sürgősnek tart és mert addig a nemzet igaz akaratának megnyilvánulásáról szó sem lehet. Foglalkozik a kuriai bírósággal, amely szintén orvoslásra vár. Csak nemrég az összehírdeteltségi bizottság ülésén történt, hogy Veszter Imre bealodta, habár az ő tudta nélkül, egy külföldi „grand seigneur” 4000 koronával járult a választási költségekhez. Mi történik majd ebben az országban, ha (szakról az orosz rubel, nyugatról az osztrák korona és a német márka fogja elzártsítani. Az ilyen eseteket a törvény teljes szigorával kell sajtni. (Eljenzés és taps a baloldalon.) Ez a pénz oly elemekkel fog ide a Házba hozni, amelyek még a jobboldali képviselőket is ki fogják szorítani. A házszabály revíziójára térve át, emondja, hogy választási körében időre, egy választóra ny nyilatkozott, hogy ha a miniszterelnök indítványát elfogadják és ezzel megakadályozzák, hogy a képviselők serehmeik szabadon emondhassák, nem lesz elég hajó Fiumében, amely a kivándorlót elszállítsa. A miniszterelnök indítványát nem fogadja el.

Kapocsfy Jenő kéri beszéde holnapra való halasztását. A Ház az engedélyt megadja.

Elnök javasolja, hogy a Ház legközelebbi ülését holnap délelőtt 10 órakor tartsa, amelynek napirendjére a mai vita folytatását tűzzék ki.

Az ülés végződik 1 óra 50 perckor.

A főrendiház ülése november 11-én.

— Kezdeté délelőtt 11 órakor. —

Elnök: Gróf Csáky Albin megnyitja az ülést s mindenekelőtt elparentálja az elhanga György, százsz királyt s inditványozza, hogy a főrendiház részvételi jegyzőkönyvbe vegye. (Helyeslés.) Vörösmarty Béla, báró Wesselyényi Béla és báró Aezel Lajos főrendek elhalálása felett fájdalommal fejezik ki a Ház. A beérkezett átiratok s irományok beterjesztése után az igazgató bizottság jelentését olvasák fel, amely szerint Vörösmarty Béla nora örököstessék ki a főrendek jegyzőkönyvéből és viszont Láro Vöcegy Lászlónak a királyi meghívó levél eszközöltessék ki, ennek vagyoni képesítése elismertvén. (Helyeslés.) A gazdasági bizottság jelentését az 1904. évi július 1-től szeptember 30-ig vezetett számadásokról tudomásul veszik s a hágnagnak a szakóság felmentését megadják.

Az Olaszországgal való kereskedelmi és forgalmi viszonyaink ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslatnál felszólal.

Gróf Keglevics István: Teljes elismerését fejezi ki a kormány iránt, hogy ezt a declarationt, létrehozta, nem tekintve, hogy akadályozza ezt az 1899: XXX. t.-c. hanem a „salus reipublicae superrema lex” elvét követve, fontanította kereskedelmi viszonyunkat Olaszországgal. Epp ezért a kormánynak szivesen megadja a felmentvényt. (Eljenzés és

leti a kormányt az elért gazdasági előnyökért, a káros horvám-klanula eliminálásáért, mert ez a magyar börttermelés és kereskedelem nagy hasznára van. A törvényjavaslatot elfogadják.

Gróf Tisza István: Hálás köszönetét fejezi ki a meleg elismerésért, de megjegyzi, hogy az 1899: XXX. t.-c. igen fontos alkotás volt, s csak a mostani változott viszonyok tették szükségessé az attól való eltérést, azonban ennek szelleméhez való ragaszkodással. Kéri a törvényjavaslat elfogadását.

A törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben megszavazzák.

A Rábaszabályozó Társulat vízrendezési munkálatainak befejezéséről és pénzügyi viszonyainak rendezéséről szóló törvényjavaslatot vita nélkül általánosságban és részleteiben elfogadják. A kereskedelmiügyi miniszternek a vasárnapi munkaszünetéről szóló helybeli jelentését tudomásul veszik, valamint a bűntörvényminiszter jelentését a renitens intézménynek több törvényhatósági joggal felruházott és több rendezet tanácsú városban törvényt életbe léptetéséről. A „Minski Ottó” szívaténi életbe léptetéséről és tekkönyvből való törlesztéshez hozzájárultak, valamint ahhoz, hogy a tenceni konzulátus teljes konzuli bírói hatáskörrel ruháztassék fel. A Magyarország és Horvát-Szlavonországok között az 1900. és 1901. évre megjött számláról szóló állami számvizsgáló jelentéseket szintén tudomásul vették.

Igy az összes határozatok országos határozatokká emeltettek.

A jegyzőkönyv hitelesítésével az ülés negyedik órákor véget ért.

BELFÖLD

A holnapi interpellációk. A képviselőház holnapi ülésén érdekes interpellációk lesznek. Az egyik interpelláló gróf Apponyi Albert lesz, aki Rogowelt elnök által egybehívandó békekonzferencia tárgyában, a másik Bolgár Ferenc, aki az új véderőtörvény dolgában fogja meginterpellálni a miniszterelnököt és a honvédelmi minisztert. A harmadik interpellációt Lengyel Zoltán fogja előadni.

Az unjoncjavaslat. A honvédelmi miniszter a képviselőház mai ülésén nyújtotta be az 1905. évre az unjonclétszám megállapításáról és az unjoncok megajánlásáról szóló törvényjavaslatokat. A javaslatok Ausztria és Magyarország számára a közöshadserőnél és a haditengerészetnél 103.100, a magyar királyi honvédségnél pedig 12.500 főben állapítják meg az unjoncokat. A közöshadserő és a haditengerészet részére megállapítandó unjoncokból 44.676 főnyi unjonctalék kiállítását kéri Magyarország részéről a honvédelmi miniszter. A másik unjoncjavaslat a kért unjonctalék és az 1899: VI. törvény-cikk 15. szakaszában említett póttartalékosok kiállítását kéri 1905-re a törvényhozástól.

A Lex Berzeviczy. A képviselőház közoktatásügyi bizottsága ma délután Láng Lajos elnöke alatt ülésre jött össze, hogy a népoktatási törvény revíziójáról szóló javaslatot tárgyalás alá vegye. A bizottság ellenzéki tagjainak Csernoch János által tolmácsoló kívánsága folytán a bizottság, tekintettel arra, hogy holnap a tagok egy része vidékre utazik és így a tárgyalás megszakítását szenvedne, a tárgyalást a jövő hét keddjére halasztja. Az ülésen megjelent Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter és Helász Ferenc tanácsos is. — A szabadelpártban lévő román képviselők ma dr. Serbán Miklós vezetésével küldöttségigek tisztelegtek a miniszterelnöknel a népiskolai törvényjavaslat ügyében. Álláspontjuk a népiskolai törvényjavaslatl szemben ugyanaz, mint a mely megnyilvánult a két román egyház feliratában. Ezért arra kérték őket, járuljanak hozzá, hogy a sérelmek tekintetbe vételével a kérdést mielőbb megelégedésre intézzék el.

Kossuth Ferenc beszámolója. Kossuth Ferenc a függetlenségi és 48-as párt elnöke vasárnap délelőtt tartja Czeglédien beszámoló beszédét, amely alakomból a függetlenségi párt tagjainak nagy része lekíséri a pártvezért kerületébe. — Kossuth kíséretében lesznek: Rikosi Viktor, Hentaller Lajos, Jékely Zsigmond, Malinowsky György, Darla Ödön, Hegedűs Károly, Bráray Kálmán, Chernel Gyula, Gal Sándor, Nagy Sándor, Eory Béla, Nesi Pál, Pálffy Már, Kertész Endre és Visontai Soma.

Posadowsky elutasítása. Posadowsky gróf német birodalmi államtitkár tegnap este Wedel nagykövettel visszatért Bécsbe, ahol felujtják a német kereskedelmi szerződés ügyében megindult tárgyalásokat. Holnap Bécsbe érkeznek a magyar földművelésügyi kormány megbízottai is, amiből azt következtetik, hogy sorsa kerül az állattenyésztésügyi egyezmény kérdésének tárgyalása. Posadowsky még tíz napig marad Bécsben.

Mentelmi ügyek. A képviselőház mentelmi bizottsága ma délelőtt Székely Imre elnöke alatt tartott ülésében Maróthy László előadás alapján tíz mentelmi ügyet intézett el. Uron János, Fogarassy Zsigmond, Lengyel Zoltán két esetében. Pavlovics Ljubomir, Zichy Jenő gróf, Vojnich Sándor, Teleki Sándor gróf esetében a kiadatást, Sina János és Benedek János esetében annak megtagadását javasolja a képviselőháznak.

Csata előtt.

Budapest, november 11.

A képviselőház üléseit most állandóan látogatják a képviselő urak. Az ellenzék pontosan megjelenik az ülések elején s pontosan helyén marad az ülés végéig. Az arcközből ugyanaz a figyelmeztető szél:

— Meglepni nem hagyjuk magunkat!

Most ugyanis már minden órában várják az „erélyes” közbelépést. Sütözög hírnökök járnak-kelnek folyosókon és klubokban, vizik és hozzák a rémhíreket s tegnap este már bizonyosra mondták, hogy a „csiny” a legközelebbi órákra várható. A mai ülés azonban nem csinyt hozott, hanem inkább unalmat.

A szenvedélyes kombinálók mindjárt kitalálták a halasztás okát.

— Még le kell venni lábukról az Andrássykat!

Ma ugyanis látható volt, amit gróf Tisza István a folyosón beszélgetett gróf Andrássy Gyulával. Igaz, hogy beszélgetett a miniszterelnök gróf Khuen-Hederváry Károlyval is, a főrendiház üléséből ájtott Wekerle Sándorral és gróf Csáky Albinnal is, de azért a kombinálók jelentőseget csak annak tulajdonították, hogy a miniszterelnök gróf Andrássy Gyulával is beszélgetett.

— Most puhítja! — mondogatták a koalíció emberei.

— Ha puhítani kellene, talán még találnának e célra egy szót a parlamentben vagy másutt is, hogy ne lássa tanácskozásukat a vitarendező! — évédtek a koalícióval a szabadelpártiak.

De azért az ellenzék makacsul ragaszkodott kombinációjához, hogy a csinynek azért kellett halasztást szenvednie, mert a többségben még nincs meg a szükséges egység. A mi érte-sülküünk szerint ez a kombináció semmis. A házszabályrevízió kérdésében a szabadelpártban nincs és nem is volt a lényegre nézve eltérés, ami annál érthetőbb, mert hiszen voltaképpen alig van az egész törvényhozásban valaki, aki a mai házszabályok revízióját szükségesnek tartaná. A legtöbb ellenzéki párt ezt szintén el is ismerte s legfőbb taktikai vagy politikai okokból szegül ellene, hogy a revízió már most megtörténjék. Ha pedig a kérdés érdemére nézve egyáltalán nincs nézeteltérés, mért volna magában a szabadelpártban? Konstatálható, hogy a budgetvitának szabályozása és a technikai obstrukciónak kiküszöbölése tekintetében nincs az a rendszabály, melyet elég szigorunak tudnának találni. És ami az elnök fegyelmi jogát illeti, arra nézve sincs érdemleges eltérés az egyes árnyalatok között. Hogy az elnöknek fegyelmi jogot kell gyakorolnia bizonyos esetekben és a Ház határozatánál, sőt a képviselőház elnökének köztársasági elnöknek

között: azt a szabadelvűpártban mindenki elismeri. Már most igaz, hogy vannak egyesek a pártban, akik úgy vélekedtek, hogy ez a fegyelmi jog most is megvan az elnöknek. Nem is joga, hanem kötelessége az elnöknek, hogy a Ház határozatát fogadjalossá s annak föltételeinél érvényű szeressen. Eddig azonban nem is volt alkalom az elnököknek, hogy ezt a kötelességüket teljesítsék, mert nem is volt még rá esél, hogy egy házhatározatnak valaki ellenszegült volna. És azok, akik az elnök fegyelmi jogának a módosított házszabályokban való szabályozását nem nézték jó-zemmel, nem az elnök fegyelmi jogától félték a parlamentet, hanem egyszerűen feleslegesnek tartják a jog kodifikálását. Kétségtelen, hogy a Háznak joga van bármely renitencia fölött itélkezni. Eppen olyan kétségtelen, hogy az elnöknek joga, de még sokkal inkább kötelessége az ilyen határozatoknak érvényt szerzeni. Ha tehát előfordulna az az eset, amire még nem volt példa, hogy valaki a házhatározat végrehajtásának ellenszegülne, akkor egyszerűen fel kell függesztani az ülést s a privát-társasággá degradált gyülekezetből az elnök tartozik — akár karhatalom igénybevételével is — eltávolítani azt, aki a kitiltás foganatosításának ellenszegült. Csak árnyalatkülönbségről volt tehát egyáltalán szó. Egyesek úgy vélekedtek, hogy amit a módosított házszabályokban talán csak viharok árán lehet bevétetni, az már *újra megvan* s az elnök minden kifejezett szankciónál is tartozik a házhatározatokat foganatosítani. S az így gondolkozók nem a célt ellenézték, hanem a külön intézkedés szükséges voltát vonták kétségbe. Leg alább egyelőre fölkélesnek mondták minden ilyen intézkedést, mert hiszen — ha bekövetkeznék valaha a renitencia s az elnök csakugyan nem volna képes a Ház határozatának érvényt szerzeni — az ilyen esetek ellen utóbb is föl lehet megfegyverezni az elnököt. Ez az árnyalatny különbség talán megvolt a pártban, talán bizonyos mértékig most is megvan, de a cél tekintetében az egység teljes és nincs is ok olyan föltevére, hogy ebből bármily csekély mértékű szecesszió is támadhatna.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma este hét órákor Kossuth Ferenc elnöke alatt értekezletet tartott, hogy megbeszélje a politikai helyzetet. Azt hirsztelték, hogy ezen az értekezleten a koalícióhoz való csatlakozás eshetősége is szóba fog kerülni, de ez nem történt meg.

Az értekezletről a következő hivatalos értekezletet adták ki: Napirend előtt Lakács Gyula tolmácsolta a körmendi függetlenségi és 48-as párt üldözletét a házszabályrevízió ellen megindított küzdelem alkalmából.

Kossuth Ferenc elnök előadja, hogy a mai értekezletnek tárgya a helyzet megbeszélése, s főleg azért hívta egybe az értekezletet, hogy a párt e válságos napokban együtt legyen, amire most inkább szükség van, mint bármikor. Felhívja Kubik Bélát, mint a vitarendező bizottság tagját, hogy számoljon be a bizottság működéséről.

Kubik Béla bejelenti, hogy a november hónap 5-ikén megindított vitában a párt részéről négy szónok vett részt. Kívánatos, hogy a párt tagjai közül többen szóljanak hozzá a kérdéshez, hogy a vita magas szinten legyen tartva.

Rákosi Viktor azt szeretné, hogy a párttagok lehetőleg Budapestet tartózkodjanak. Visontai Soma bejelenti, hogy határozati javaslatot kíván benyújtani és kéri, hogy ezt a párt támogatásban részesítse. A javaslat a választási jog kiterjesztésének előkészítésére hasznos, lygból álló bizottság sáros kibocsátását

Hentaller Lajos bejelenté, hogy ő a beadandó határozati javaslatában a választói jogok a nőkre való kiterjesztését fogja tanácsolni.

Veres József nem járul Hentaller indítványához, mert addig, míg a férak számára nem tudja, a párt a választói jog kiterjesztését megvalósítani, addig a nőkre való kiterjesztést legalább is időelőttinek tartja.

Lukács Gyula és Nessi Pál pártoló felhívása után Kossuth Ferenc elnöki kijelenti, hogy minden pártagnak joga van olyan indítványt beadni, amilyent akar, feltéve, hogy ez a párt elveivel nem ellenkezik. Megjegyzi, hogy nő választási képessége egy a magyar alkotmány szellemével, mint a pártunk elveivel ellentétben nincs, tekintve vére, hogy az ősi magyar alkotmány ismerté az abszintium legatus intézményét, ilyen szereppel lépett a közéletbe Kossuth Lajos és Madarász József is.

Ezzel az értekezlet véget ért.

A néppárt is tartott ma este értekezletet, melyen gróf Zichy Nándor is megjelent. A kiadott hivatalos értekezés szerint az elnöklő gróf Zichy Aladár beszámolt a többi ellenzéki párttal az utolsó napokban folytatott érintkezések eredményéről. Ez az eredmény: a koalíció. És pedig formaszert is koalíció - néppárt és Ugron-párt között, továbbá fegyverbarátság a Kossuth-párttal, de csak a döntő örök- és végül barátságos megegyezés a nemzeti párt tagjaival, akikre szükség idején számítani lehet. Érdekes egyébként, hogy a néppárt értekezése szerint Polónyi Géza a „legjobb forrásból” azt a friss hírt kapta, hogy Tisza nem vállalja új napirendi indítványt készülő keresztváltani, hanem a most napirenden levő a huszonegyes bizottság kiküldésére vonatkozó indítványt. Sok valószínűsége azonban ennek a legfrissebb pletykának nincs.

Ma este, nem tudni honnan, nem tudni mért — olyan hírek szállodtak városzerte, hogy holnap valami nagy politikai szenzáció fogja ezt a nemzetet ámulatba ejteni. Valami jónak előérzete ez? Nagy csak pletyka talán? Ki tudja?

1848: XX.

— I. protokollások országos gyűlései. —

Budapest, november 11.

A megalakulás formásgain mai első érdemleges ülésén tulesett a magyarországi ev. református egyház egyetemes zsinata. A zsinat tagjai az ügyvédi kamara dísztermében délelőtt 10 órakor gyűltek össze. A tanácskozást féltenegy órakor báró Bánffy Dezso világi korelnök nyitotta meg. A tegnapi formaszert ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után fölolvasták az igazolt zsinati képviselők névsorát s megállapították - hogy a tagok közül alig egy-kettő hiányzott. Azután következett a választás. Elnökké szűkelt szavazattal egyhangulag Kun Bertalan püspököt és kilencvenkilenc szavazattal báró Bánffy Dezstöt választották meg. Darányi Ignác főgondnok két, Hegedűs Sándor főgondnok egy szavazatot kapott. Alelnök lett: Antal Gábor püspök, és gróf Degenfeld József főgondnok 90, illetve 73 szavazattal. A többi szavazat Bakeay Sándor püspök, Hegedűs Sándor és Darányi Ignác főgondnokok között oszlott meg.

A választás kihirdetése után báró Bánffy Dezso elfoglalván az elnöki széket, szélesaranyu reformpolitikai felőlő megnyitó beszédet mondott.

Mindenekelőtt a maga és a tisztárk nevében köszönetet mondott megválasztásáért. Megígérte, hogy a tisztárk híven és igazságosan fog eljárni a módot fog találni, hogy az evangélikus református anyaszentegyház törvényhozó testületét egyedül az anyaszentegyház érdeke vezessék. A haladó kor tette szükségessé az újabb zsinat összehívását. A zsinatnak arra kell, hogy törekedjék, hogy híven ragaszkodva hitelveihez, küzdjön a szabadsátság eszméjéért és minden erővel szolgálja a magyar nemzeti állam érdekeit, sőt kerítve mindig olyan

összeütökést, mely akár az állammal, akár más felekkel együtt összejöttökébe hozná. Nagy és fontos kérdések eldöntése vár a zsinatra. Az egyház alkotmányos szervezeteit a kor igényeinek megfelelően oly módon kell átalakítani, hogy egyfelől az egyház-közönség autonóm jogait biztosítsák, másfelől az egyházi hatóságok jogkörét se esorítsák. Napirendre fog kerülni a rend fegyelmi törvényeinek új átdolgozása. Az egyházi élet kiegészítő részeként a tanítás ügye, a lelkesítő állások betöltésének szabályozása és sok más alkotás a szociálpolitikai követelmények megoldására is a zsinat elé kerül. Gondoskodnia kell a zsinatnak, hogy az egyház alkalmazottai megfelelő javadalmazásban részesüljenek, másfelől a hívek elvételétől tebeinek könnyítése sem maradjon el.

A kérdést megoldani a magunk erejéből képesek nem lehetünk. Az állam van itt hivatalos kötelezettséget teljesíteni, oly kötelezettséget, melyet már az 1848-ik évi törvényhozás a XX. t.-c. megalakításával vállalt, akkor, midőn egyfelől rendelkezve arról, hogy az összes bevett vallásfelekezletek közötti jogegyenlőség és viszonyosság biztosításáért, eddig kimondotta azt is, hogy egyes vallásfelekezetek egyházi és iskolai terhért hordozni fogja. De ez természetesen is, mert az államszervezet mai kialakulásában a felekezletekkel sok olyan teendőik elvégzését követei meg, melyek keresztben véve állami teendők volnaik és ha ezeken átruházásával az egyes felekezetektől közmunkákot vez igénybe, természetesen, hogy azokért kárpótlást is nyújtan kötelezzék. Elsősorban talán éppen ezen kérdés rendezése érdekében az egyházkerületek és a konvent által előkészített törvénytervezetnek az adózásra vonatkozó része kell, hogy a főtisztelendő és méltóságos zsinat foglalkoztatásának tárgyát képezze és ezzel sürgősen lehetővé tegye, hogy az egyetemes egyházunk és a kormány között a XX. t.-c. végrehajtsa, illetőleg az annak szem előtt tartásával egyházunk szervezése érdekében megindult tárgyalások megoldására mielőbb vezessenek. Az állam kötelezettségeit teljesít, midőn az 1848-ik évi XX. t.-c.-kben foglalt ízert bavatással egyházi alkalmazottait őket megillető javadalmazásuk eshetőségét biztosítja. Intézményeink és intézeteinknek a kor színvonalán való tartását előkészíti és az elvételhetlen terhei súlyát híveink válláról leveszi.

Nagy és hosszú ut vár a főtisztelendő és méltóságos zsinatra. Bátor elhatározással, erős kötelezettség-tudással kitartó munkássággal, egymásba vetett bizalommal kell a munkához fogni. Erre hívom fel a főtisztelendő és méltóságos zsinat minden egyes tagját, mindnyájunk komoly elhatározását, kik egyetemes egyházunk érdekeit hordozzák szívükön és mint a magyar állammal jó és hazafias fial ezen kérdések megoldásánál is, midőn eranzium szerint reformált egyetemes magyar egyházunk érdekeit művelik, egyszerűsággal az egységes magyar nemzeti állam érdekeit is szolgálják kívánják.

Beszéde végén megemlékezett a felségéről, akiknek hosszú uralkodása, böies és alkotmányos kormányzata tette lehetővé, hogy az 1848. XX. törvények végrehajtása mielőbb remélhető.

A lelkes eljenzéssel fogadott beszéd után Kun Bertalan püspök mondott néhány szóval köszönetet megválasztásáért. Azután az ágostai evangélikusok egyetemes közgyűlése részéről megjelent küldöttség üdvözlését fogadta a zsinat. A küldöttség nevében Ildás Istén áldását kérte a reformátusok legfrőbb törvényhozó testületének, a zsinatnak működésére. A zsinat nevében Bánffy Dezso báró köszönte meg az üdvözlést. Meg vagyunk róla győződve, ugymond, hogy amikor hitért, hazáért, szabadságért tenni kell, ágostai testvéreinkkel találkozik fogunk egy közös cél szolgálatában. (Leikes eljenzés.)

Mathews dr., az egyetemes presbiteri szövetség titkára Londonból e szövetség nevében üdvözli a zsinatot. Az üdvözlésre Bánffy Dezso báró válaszolt magyarul s beszédét Degenfeld József gróf főgondnok tolmácsolta angol nyelven.

Köncz Inre indítványozta azután, hogy a zsinat mondjon a felségének köszönetet, hogy a zsinat összehívását megengedte s ezuttal sem tartotta szükségessé, hogy tanácskozásait kormánybiztossal ellenőriztesse. A zsinat Bánffy báró hozzászólása után az elnökséget bizta meg azzal, hogy a zsinat halálját megfelelő módon a trón számolya elé juttassa. Ezzel a mai ülés véget ért.

Ma folytatta tanácskozásait az ágostai evangélikus egyház egyetemes közgyűlése Prónay Dezso báró elnöklése alatt. A különböző jelentések tárgyalása során Zsilinszky Mihály felhívta a gyűlés ügyemét néhány veszedő alapítványra. Az 1701: XXVI. t.-c.-ben foglalt Erőborszky, Szirmay és Apáffy ág. hírv. ev. egyház részére tartott alapítványokról. 1849 előtt folyton napirenden volt a 15 után feloldásuk mentek. Minőn tudja, hogy ilyen

alapítványok századok múlva is kiadnának, ha ahhoz való jogok kimutatnának, indítványozza, hogy bizassék meg az egyetemes ügyész, hogy kutasson az 48 előtti egyetemes gyűlések tárgyalásainak nyomán. Kutassa ki a levéltárból a megfelelő okmányokat és tegyen jelentést az egyetemes gyűlésnek.

Báró Prónay Dezso megjegyzi, hogy ez alapítványok közül legfeljebb a Szirmay-félelő lehetne szó, mert a másik kettőről úgy tudja, hogy azokra már igény nem tartható. A gyűlés az ügyész megbízta az alapítványok utáni kutatással.

Az alapítványokról szóló jelentés képesen felszólalt Zsilinszky Mihály és egy igen érdekes bejelentést tett. Nevezetesen elmondotta, hogy a Rákóczy Ferenc-féle forradalom után több magyar urral Szirmay Tamás ezredes is kivándorolt Németországba s itt a greifswaldi egyetemen alapítványt tett az ott tanuló ág. hitv. ev. teológusok javára. Az alapítvány-levélből azonban valamely véletlen folytán kimeradt az, hogy az ev. ifjak javára adományoztatott s így az alapítvány idővel egészen kislépett az egyház kezéből. Ugyanis e Szirmay-család időközben változásokon ment keresztül, egyik ága katolikus lett, s a család nem sokat törődött az alapítvány odaadományozásával, hanem közbejárásuk folytán olyanoknak is odaadták, akik nem is voltak egyetemi hallgatók. A mostani család pedig egyáltalában köleségre vonta, hogy az alapítvány csak ev. teológusokat illet. Ebben az ügyben Schulze Viktor greifswaldi egyetemi tanár Zsilinszkyhoz fordult felvilágosításért, aki természetesen körülményesen megírta, hogy az alapítvány kizárólag ev. teológusok javára szól. A greifswaldi egyetemi tanács a felvilágosítás alapján kimondta, hogy az alapítványt csak ev. teológusoknak adja ki. Zsilinszky indítványozta, hogy az egyetemi tanácsnak ezért közzönetet szavazzon a gyűlés.

Ezt az indítványt elfogadták Báró Prónay Dezsőnek azon kiegészítésével, hogy Zsilinszkynek is közzönetet szavazzanak az ügyben való fáradozásáért. Majd az egyháznak az ÜHÖ-uton levő telken tervezett bérház ügye került megvitatás alá. Többek hozzászólása után a közgyűlés az eddigi bizottságot utasította, hogy az építést mielőbb kezdje meg, hogy a jövő évben esedék már az építés befejezéséről tellesen jelentést. A tanácskozás holnap folytatják.

KÜLFÖLD

Port-Arthur végnapjai.

Budapest, november 11.

Tegnap azt a benyomást keltették a harcok téri táviratok, hogy immár vége közeledik annak a borzalmas tragédiának, mely Port-Arthur falai alatt hónapok óta lejátszódik. A mai jelentések megint halomra döntik a japánbarátok reményeiket és megint sietnek az oroszok kijelenteni, hogy Port-Arthur erősebben áll, mint valaha és a helyőrség meg nem fogyott bizalommal várja a felszabadító sereget és a balti flottát. Pedig ha figyelemmel kísérjük az utolsó napok táviratait, mégis csak kiderül, hogy az orosz hírszolgálat az, amely meg akarja téveszteni a világot, éppen úgy, mint a port-arthuri tengeri esata után, amikor addig próbálta elferdíteni a valóságot, míg a esata következményei meg nem cáfolták hazudozásait.

Az utolsó napok távirataiban arról volt szó, hogy az orosz katonai szaklapok előkészítették a közvéleményt Port-Arthur elesetere, jelentették továbbá, hogy Stösszel tábornok rendkívül elismerő hangon nyilatkozott „a sáruga majmok”-ról, amely kifejezés egyébként már rég eltűnt az orosz terminológiából. Még jelentősebb azonban Port-Arthur szerült helyével kapcsolatban az a távirat, amely szerint a cár esodalattal adózik Port-Arthur védőinek, Stösszelnek teljesen szabad kezet engedett és reményét fejezte ki, hogy minden jóra fordul. Tegnapig ez a círi izenet többféleképp volt értelmezhető, most azonban arra mutat, hogy Pétervározt is tudják és nem is utkolják többé, hogy Port-Arthur kapitulációja nagyon közeli napok kérdése.

Napirendi és a valószínűsége felőlő — 221

nak a hírek, hogy Stösszel fegyverszünetet kért, nyilván feleletlenül Nogi tábornoknak, aki ismét kapitulációra szólította föl. Hogy Nogi tábornok megtagadta a fegyverszünetet, ez érthető emberi szempontból is, hiszen volt idő, amikor a japánok kérték fegyverszünetet haláluk eltemetése végett és Stösszel ridegen elutasította Nogi küldötteit. Nincs joga tehát Stösszelnek irtalomra a japánok részéről, annál kevésbé, mert Port-Arthurban kegyetlenül bánnak a japánokkal. Ennek tulajdoníták majd az oroszok, ha Port-Arthur utolsó perceiben „Ázsia” is megelégedik arról a lovasgias és emberies haremódról, amelyvel magát az egész művelt világ tisztelgette érdemessé tette.

Port-Arthur ostroma.

London, november 11.

Arra a hírre vonatkozólag, hogy Stösszel tábornok Nogi tábornoktól fegyverszünetet kért, többféle verzió került forgalomba, hivatalosan azonban ezt a hírt még eddig egyáltalában nem erősítették meg. A Morning Post sajtóhírei levelezője azt állítja, hogy a japánok szólták föl előbb egy fogságba jutott orosz katonáknak Stösszelnek, hogy adja meg magát, mire Stösszel azt felelte, hogy erről előbb a tisztjeivel kell tanácskoznia, addig tehát fegyverszünetet kér. Egyidejűleg a Daily Telegraph csífi levelezője, ki külön gőzöskén a tenger felől igyekezett Port-Arthurhoz közeledni, azt jelentette, hogy a japán hajóraj most még fokozottabb éberséggel őrzik Port-Arthur, mert az orosz hajóraj maradványainak kirohanását minden pillanatban várják. A japánok azonnal lönek minden hajóra, mely Port-Arthurhoz husz mérföldnyire kerülhetben közeledik. Ugyanez a levelező azt is beszéli, hogy a japánok Port-Arthur előtt nagy teli barakkokat építenek, hogy csapataikat a hidegtől megóvják. Az orosz helyőrség helyzetéről a várban nagyon ellentmondó részleteket jelentenek. Egy csífi jelentés azt mondja, hogy az oroszok még elegendő élelmiszert rendelkeznek, de nincs elegendő ivóvízük. Egy harmadik távirat szerint egy angol hajónak, melyet az oroszok bérbevettek, sikerült nagymennyiségű élelmiszert és lőszerkészletet megrakodva a port-arthuri kikötőbe bejutnia.

Dalryből érkező jelentések szerint az oroszok minden módon megakadályozták a japánokat Port-Arthur körül abban, hogy védőárkokat készíthessenek. Még hat védőárkuk van az oroszoknak, a japánok meg sem közelíthetik a tömördek akadály és mesterséges lábművek miatt. Ezenkívül az orosz utca szakkadatulán tüzelnek és a japán csapatok még csak nem is közelíthetnek az árkokhoz. A kikötőben a dock romokban hever.

Stösszel nehézségi ügyei igen rossz karban vannak, de kisebb ügyei számára elég hadiszere van. Port-Arthurra nézve az a legnagyobb probléma, hogy a lakosság és a helyőrség egészségét megóvják. A tifusz, amely nagyon pusztít, talán még veszedelmesebb, mint a japán golyó. A kórházak tele vannak betegekkel, a halottakat nem tudják eltemetni és még a betegek számára sem tudnak jó ivóvizet kapni. Alig mulik el nap, amelyen ne végeznének ki japán kémeket. Stösszel kínai szakácsát, aki szintén a japánok szolgálatába szegődött, egy kimagasló helyen akasztották föl, hogy intő példának szolgáljon másoknak. A japánok az utóbbi napokban jelentékeny számú erősítő csapatokat kaptak.

A lakosság a várost teljesen elhagyta ugyan, de a japánok még nem vonultak be. A keleti kikötőben öt orosz hadihajó horgonyoz, amelyeket a takusani erőd ügyei védenek. A többi orosz hajó a japán bombák megsemmisítették. A temérdek tengerelatti akna miatt a japán flotta nem jöhet közel a kikötőhöz, hogy eredményesen bombázhasson az orosz hadihajókat. A japán ostromágyú folyton működésben vannak. Az oroszok főereje az idő szerint a szotesszi erődökben van koncentráva.

Egy távirati távirat azt közli, hogy ott nagy az elkeseredés, mert az oroszok kegyetlenül bántanak a japán sebesültekkel. Az orosz

helyőrség Port-Arthurban azt hiszi, hogy ha megadja magát, akkor halál vár mindenükre. Ilyen körülmények közt nyilvánvaló, hogy néhéz lesz a megszárlást elkerülni a kapituláció után. A Morningpost jelenti Sanghaiból: Itt az hírlék, hogy a japánok újból tárgyalást kezdték Port-Arthurral a vár feladására végett. Az erősség még el van látva élelmiszerekkel, de nincs víze. Port-Arthurból érkezett kínaiak közlik, hogy a japánok nem az Erlungsan-erősséget, hanem egy szomszédos, nem nagyon fontos állást vették be. Ezenkívül egy katonai attasé levelében, amelyet az utolsó támadás előtt írt, közli, hogy a japán ostromló csapatok az erősség ellenállása folytán elvesztették a bátorságukat és erkölcsi erejüket, miért is az arecén lévő csapatokat gyakran kell változtatni.

Pétervár, november 11.

Az orosz haretéri tudósítók ma azt jelentik, hogy Port-Arthur helyzete válságos lett és hogy az orosz erődökön az ütegek már nem tüzelnek. Ez megerősíti az angol lapoknak azt a hírt, hogy Port-Arthur erőssége utolsó óráit éli. Hogy Stösszel tábornok fegyverszünetet kért volna és hogy fel akarná adni a várat Nogi tábornoknak, arról Péterváron mit sem tudnak.

London, november 11.

A Boulder-ügynökség jelenti, hogy a Port-Arthur kapitulációjáról szóló híresztelés nyilván egy nagy tözslemánnyelvezhető vissza, melynek semmiféle tényleges alapja nincs.

A mandzsuriai haretér.

Pétervár, november 11.

Az orosz távirati ügynökség jelenti Karbinból mai kelettel: A japánok hirtuak tunguz milícia által fedezik. Hír szerint Kuroki beteges és a sebesültek és a fetegek nagy száma akadályozza a japánok támadását.

Alexejev Péterváron.

Pétervár, november 11.

Alexejev helytartó nem a teli palotában szállott meg, mint ahogy előzőr jelentették, hanem egy szállóban.

London, november 11.

A Daily Express tudósítója utközben meglátogatta Alexejevet szalonkosijában. Alexejev az újságírókat vesékeri tisztjéhez utasította, a ki megcáfolta azt a hírt, hogy a tengernagyot visszahívták volna. A vesékeri tiszt azt mondta az újságíróknak, hogy Alexejev már júniusban kért szabadságot, de csak most kapta meg, miután Kuropatkin átvette a főparancsnokságot. Nem igazak azok a hírek, hogy közte és Kuropatkin között egyenletlenség támadt volna. Alexejev most egyelőre Pétervárott marad s tovább is megtartja az alkirályi címet. Alexejev azt hiszi, hogy Pétervárott nagyobb befolyást gyakorolhat a kelet-ázsiai eseményekre, mint magán a haretéren s hogy a cárnál és Pétervárott való hatalma növekedni fog. Pétervárott való megérkezésekor a vasúti hivatalnokok rokonszenven üdvözölték a tengernagyot, de a pályaudvar körül nagy néptömeg verődött össze, a mely fűnyúlt és lármozott. Ugyanily kínos tüntetés várta Alexejevet a Nevszki-Prospektben.

A hulli incidens.

Pétervár, november 11.

A hulli eset dolgában szervezett vizsgáló-bizottság tagjaivá kineveztek Stenger alezredest, a tengerészügyi miniszterium tudományos osztályának vezetőjét, Volkov hadnagyot és Mandelstamot, a konstantinápolyi orosz nagykövetség második dragománját.

A békeközzvetítés ellen.

Washington, november 11.

Cassini gróf orosz nagykövet kijelentette, hogy van oka azt hinni, hogy minden semleges hatalom talantemmel fog lenni arra, hogy kormányt módosítsa. A vegrehabilitációs bizottság az említtat ügyben az állami tisztviselők országgyűlésével együtt szembe állani, de ha az erre nem

HIREK

Budapest, november 11.

Személyi hírek. József Ágost főherceg és Augustus főhercegné ma délután 3 órakor autóbilon Gödöllőre érkeztek. — Lukács László pénzügyminiszter e hó 13-án és azonnal minden vasárnap délelőtt 11 órákor rendes kibálgotást tart.

A király ádvözlete. Bécsből jelentik, hogy a király tegnap távirati uton szerencsét kívánt Rooseveltnek elnöké történt megválasztása alkalmából.

Tisztelet a honvédelmi miniszternél.

A B. E. A. C. küldöttsége Karaánthi Jenő ifjúsági elnök vezetésével csütörtökön tiszteletet Nyíri Sándor honvédelmi miniszternél, hogy az egyetemi ifjúság nevében köszönetet mondjon a miniszternek az egyetemi öllövősport iránt tanúsított érdeklődésért és a klub országos öllövő-vorsenyére felajánlott gyönyörű tiszteletdíjért. A honvédelmi miniszter válaszában biztosította a klubot további jóindulatáról és azon óhaját fejezte ki, vajha a nép nagy tömege bezenvelődhetne a öllövősport szeretete, mert manapság már csak a öllövésben való jártassággal lehet helyettesíteni a régi magyar kardhírnevét.

Erzsébet királyné emlékezete. Erzsébet királyné névnapának örfordulóján, november 19-én, délelőtt 10 órakor alapítványi gyászmise lesz az egyetemi templomban. A gyászmisé az egyetemi tanács rendezi, mely dr. Demkó György rektor vezetésével testületileg jelenik meg az istentiszteleten. E napon az egyetemen nincs előadás. — A budavári koronázó Mátyástemplomban e napon a rendes mise kapcsán áldoznak Erzsébet királyné emlékének. A misét dr. Nemes Antal apátplébános mondja, a királyné által a templomnak ajándékozott miscél-tényben.

Eötvös és Krüger. Krüger apó, miután népt nem tudta elvezetni a szabadság földjére, önkéntes számkivetésbe ment. A számkivetésben utólrta a halál. Népe pedig elhunyt vezérének holttestét nem hagyta idegenben, hanem hazakérte, hogy abban a város földben pihenjen, amelyet annyit szenvedett. A számúzótt szabadsághősök porából — így remélik Prétóriában is — egykor újból kinő a szabadság földje vagy legalább is minden időkre marad egy sir, amely emlékezteti az előket a harcra, amelyet egykor a szabadságért vívtak. Amilyen hatalmas mementó az ilyen sírok a függetlenség harcainak, olyan tiltáozó jelvények a hatalom visszacsélése ellen. Nem használó ellentük semmi és nem foghat ki rajtuk senki, bármi felfüggesz próbálja is. A halottakkal legjobb, legkezebb és legpolitikusabb dolog kibékülni. Eötvös király, aki egész életében az udvariasság mintaképe volt s az ölékkel való harcban az udvariasságot tartotta a legjobb fegyvernek, most ugyanezzel a fegyverrel győzi le a halottat is. Kiedia azt az utasítást, hogy Krüger holttestét Fokvárosba és Prétóriába érkeztek a királyoktól járó üdvözlő lövészekkel fogadják s tanácsokor is adják meg neki a királyoktól megillető tiszteletet.

Roosevelt győzelme. Az elektorok választásával elődelt a tulajdonképpeni elnökválasztás eredménye az Egyesült-Államokban, de az ottani közvélemény még egyre öreklődik minden iránt, ami a választással némiképp összefüggésben van. Az amerikai lapok konstatálják, hogy a magyarok Roosevelt mellett szavaztak. Berlinből táviratozzák, hogy Vilmos császár üdvözlő táviratára Roosevelt elnök ezen felelt:

— Üdvözlötét szívesen köszönöm. Teljes mértékben meg tudom becsülni oly barátságos és jóakaratu személyes táviratát.

Állami tisztviselők memoranduma. Az állami tisztviselők országos mozgalmanak végrehajtó-bizottsága elkészült a kormány elé terjesztendő emlékirattal. A memorandum a kormány jóindulatában bízza, feleborolja a tisztviselők anyagi sérelmeit és kívánja, hogy a kormány a kisebb státusú tisztviselők javára török a fontosabb pótlékokról szóló kormány módosítást. A végrehajtó-bizottság az emlékirat ügyében az állami tisztviselők országgyűlésével együtt szembe állani, de ha az erre nem

hajlandó, a bizottság maga fogja átvizsgálni a miniszterelnöknek és a pénzügyminiszternek a memorandumot.

— Bercsényi-zászló a francia hadseregben. A francia parlament minapi viharos ülésén az volt a legelső és legfontosabb argumentuma *André* hadügyminiszternek és *Combes* miniszterelnöknek egy nacionalista érzelmű ezredes. *Quinonide* ellen, hogy egy gyakorlaton nem a háromszínű köztársasági lobogót, hanem a lilomos fehér királyi zászlót bontotta ki a csapatok előtt. Az ezredes most, jellemzőn a francia hadseregben uralkodó fegyvelésre, egy hosszu nyilatkozatban felel a hadügyminiszternek. Minket ez a nyilatkozat annyiban érdekel, hogy az ezredes azt írja, hogy a kifogásolt zászló nem a Bourbonok lobogója, hanem egy régi, rekonstruált *Bercsényi-zászló* volt. Nyilatkozatának ez a része így szól:

„1903. augusztus 25-én az első huszárezred részvételével a garnizonon gyakorlatán. Ekkor konstataáltam, hogy az én rendezésű zászlómat (amelyet külföldben saját költségén szerzett be az ezredes) öszeszaggatta a szél. Azt gondoltam, hogy nem teszek rosszat, hogy ha a javítás ideje alatt egy másik zászlót használok, amelyet ott őriztek a regiment disztermében. Ennek a zászlónak két felét az egyik oldalra, fehérre a másik. Arany nap ragyogott az egyik oldalán, s nem volt ott lilomnak semmi nyoma. Az első huszárezrednek volt egy régi zászlója, rekonstrukciója volt egy régi történelmi *Bercsényi-zászló*.”

Az első francia huszárezredet *Bercsényi* Miklós szervezte, aki a bujdosékkal rövid ideig Párisban tartózkodott.

— Az intultált belügyminiszter. Min Párisból jelentik, *André* hadügyminiszter már annyira jól van, hogy ma megjelenhetett a vizsgálóbíró előtt. A miniszter kijelentette, hogy a Syveton képviselő ellen emelt vádat fenntartja és megjelözte, hogy a brutális eljárás következtében vádolt ideggyógyászok folytán kiváló gyógykedvűt, *André* hadügyminiszter két hétre elítélte de Gail századost, mert parancs ellenére párbajra hívta ki Syveton képviselőt.

— Házasságok. *Eisner* József, a Reisinger és *Eisner* zalaegerszegi rőtös és divatúró cég birtója, eljegyezte *Lang* Mór esztergomi grófmagdolajdonos leányát, *Etelkát*. — *Altman* Ferenc eljegyezte özv. *Wind* Vilmosné leányát, *Bellát* Dombrádon.

— Heine Michel halála. Párisból jelentik, hogy *Heine* Michel bankár 85 éves korában tegnap elhunyt. *Heine* alapítója volt a Rue de la Victoiren lévő nagy bankháznak, amely erős befolyást gyakorolt Franciaország pénzügyi mozgalmaira. A bankár volt az, aki elhunyt atyja emlékére az első párisi munkáslakásokat építette. *Heine*-nek két gyermeke van. Fia, *Heine* György, aki atyja nagy üzleteit fogja folytatni s *Alice* nevű leánya, akinek első férje *Richelieu* herceg, a második pedig Monaco hercege volt. *Heine* *Alice* 1902. óta második férjével is elváltan él.

— Öngyilkos vasuti altiszt. Szabadkáról távirtozzák: *Kocsis* Márton vasuti altiszt ma felakasztotta magát. Tettét életuntagságból követte el.

— Borzalmas férjgyilkosság. A Béga vize, amely *Kiszáló* temesmegyei község határán is érinti, s legborzalmasabb gyilkosságát drámit tárta föl a napnap egy *Pisztoni* Demeter nevű kiszáló lakos előtt. *Pisztoni* Demeter november ötödikén, korán reggel a Béga partján ballagott, amikor hirtelen észrevette, hogy a folyó hullámaiban egy karok és fej nélküli emberi mellkas bukkán föl. A paraszt közelebb lépett a vízhez, lehajolt s aztán kampós botjával partra húzta a csónak holtestét, amelynek lábait is hiányoztak. Borzalmas leletéről logott értesítette a csendőrséget és dr. *Schöffler* Ernő körorvost, akik megállapították, hogy a holtest-maradék egy 28-30 éves férfi mellkasa s hogy mindössze néhány óra óta lehet a Béga vizében. A pártalan bestialitással szétszabdalt holtest láttára, azt a véleményt formálták ki, hogy ilyen gyilkosság a boszu művével más nem lehet. A vizsgálat legott megindult s az *erélyes nyomorúság* csakhamar meg is volt a kelő eredménye. Dél felé egy nagy-kosztélyi, tizenegy éves befnyka jelentkezett a csendőrségnél s egy kézfőt követelt, melyre a Béga-partján talált *Pisztoni* Demeter

nagy-kosztélyi lakosok jöttek-mentek a csendőrséghez. Az egyik egy emberi combot, a másik lábfejet, a harmadik több emberi tagot lett egy elronggolt zsákba kötni. Két nappal utóbb a vizsgálatnak sikerült kibogozni a szörnyű bünességek szárait s a mindenfelől egybehordott tagok összerakásából megállapítani, hogy a megölt ember *Berlea* János kosztélyi megőr. A szerencsétlen ember hét év óta élt vadlázosságban *Iszák* Évával s viszonyából hat éves kis kánya is született. Három évvel ezelőtt megesküdtök kedvesével s azóta békésen éldegéltek. Házik barátja egy *Belineserszka* Demeter nevű ember volt, akit egyképpen élvezte *Berlea* barátságát és *Iszák* Éva szerelmét. Ez a titkolt szerelem vitte őket arra a pokoli tervre, hogy a férjet megölik s aztán a Bécába szórják holtestét. Tervük kivételére a pénteki napot választották, miután az előző éjszakán át vidáman pálinkáztak a férj lakásán. Reggel felébredt az álmom *Berlea* János. Az asszony kilopozott a szobából, majd visszatért s fejét hozott magával. Aztán a férfi biztatta az asszonyt, ki hirtelen odalépett férje ágyához s három hatalmas ütéssel leszelte a fejét. A véres munka folytatása az volt, hogy a végtagokat szabdalják le, aztán, hogy minden emberi képzőletet meghaladó brutalitással végzők be munkájukat. lefojtették a holtest börtét is, a testrészeket egy ládába zárták, majd pedig beleszorták a Bégába.

A két gyilkost letartóztatták s kihallgatták szörnyű eseményük részleteit felől. Mikor megkérdezték tőlük, hogy miért szabdalták össze ilyen kegyetlenül a holtestet, azt felelték:

— Összevágtuk, mert féltünk, hogy ha egészben marad, hazajár kísérteni!

— A megcsalt férj bosszúja. Borzalmas kegyetlenséggel állt bosszat egy *Karainkova* Miklós nevű kereskedő egy gárdatisztné, akinek a kedvéért a felesége megcsalta őt. A tiszt neve *Szmirnov* Iván. A megcsalt férj tegnap hazament és meggyőződött róla, hogy lelki gyötrelmet megcsinálták a feleséget. Benzinnel leöntötte a fű ruháit és meggyújtotta. A hűtlen asszony elmenekült, *Szmirnov* pedig borzasztó kínok között szűnő égett. *Karainkova* önként jelentkezett a rendőrségen.

— Az innsbrucki események. Innsbruckban ma sem zavarták meg a rendet. A bécsi műszaki iskola tanári testülete nyilatkozatot adott ki, amelyben élesen tiltakozik az innsbrucki események ellen és reményét fejezi ki, hogy az egyetemek kérdéssel így alakban több nem fognak elbánni. Egyuttal bejelenti, hogy kíméletlen szigorral fog eljárni azokkal a diákokkal szemben, akik a bécsi technikusok Innsbruckba utaztak az ottani olaszok segítségére. Triestben tegnap a nemzeti liberálisok tüntetést rendeztek. Éjfélt után két káva ház előtt összejutóközörségre került a dolog a tüntetők és a rendőrség között. Tíz tüntető megsebesült. Huszonkét embert letartóztattak, de felét később hazakeresztették.

Innsbruckból távirtozzák, hogy báró Schwarzenau az utolsó napok izgalmaiba belebegegedett. A német diákok nyílt levelet intéztek Koerber miniszterelnöknek s azt kérik, hogy miképp fognak bűnhődni az olasz diákok, ha egyikük nem lehet rájuk bizonyítani, hogy lövöldöztek. Az istria tartománygyűlés az innsbrucki letartóztatott olasz diákok számára 1000 koronát, a Società Politica Istria 200 koronát ajánlott meg, az *Il Piccolo* pedig gyűjtést indított. A vizsgálóbíró Innsbruckban titkos feljelentésre csendőrelt a fogház csatornájának megvizsgálását és csakugyan több revolvért találtak ott, amelyeket a letartóztatott olasz diákok dobtak be.

— Halálhír. *Gözl* Adolf festő, az Iparrájk-iskola volt tanára e hónap 10-én életének 51-ik évében elhunyt.

— Kravcs Bernát, az „Entreprise” temetőszőlő társulat főpénztárosa hosszas szenvedés után 52 éves korában meghalt.

— Bécsben ma este hosszas botreskedés után meghalt báró *Springer* Alfréd, a híres versenystábillátaladonosnak, fivére, aki a nagy *Springer*-gyáraknak társtuladonosak volt. Az elhunyt báró ismert alakja volt az osztrák főváros társaséletének és nagy híve a versenysportnak, de versenystábillót nem tartott. Az utóbbi években különös kedvvel foglalkozott az autómobilsporttal.

— Egy elmaradt amerikai utazás. Ahogy egy pár hete történt, hogy egy felvidéki munkás-csa-

lád a nagy nyomor és munkahány miatt el akarta hagyni hazánkat. Csekély vagyonkiját pénzzé tették és Fiumában hajóra szállottak. Csak legényük maradt otthon, mert még katnakötés volt. De ez is elhatározta, hogy ha az új világban kedvező szélöknek a szerencse, ő is kivándorol az új hazába. A hajóstársaság első állomásán, Palermo-ban, a kivándorló hajó fedelzetén a kikötés első pillanatában két rendőr keresztet fel a tri emberünket és tolmács segítségével megértették vele, hogy egyelőre nem utazhatik tovább se ő, se a családja. A szegény ember kétségbeesve rimánkodott és izgatottan kérdezte: „Hát miért akarunk letartóztatni, mikor semmit sem vártam?” Csak hosszas magyarázat után sikerült vele megérteni, hogy a rendőrséghez érkezett sörnyű alapján, hogy magyarországi fia kéri, ne utazna tovább, mert a nála megőrzésre hagyott osztály-sorsjegye, melyet *Török* A. és *Társa* bankházában Budapest, Teréz-körút 46. szám alatt vásárolt, megnyerte a legnagyobb főnyereményt. Természetes, hogy ilyen örömteljes meglepetés után sielva visszautazott falujába és észézába se jutott Amerikába kivándorolni.

— A Nyomorék Gyermekek Otthona mindjában találkozik a közbűség rokonszenvével. Ennek bizonyítéka, hogy nap-nap után adományok gyarapítják vagyonát s többek között legutóbb alapítványi tagoktól belétek illemezelték *Linczer Imre*, a közelműtben elhunyt apja emlékére 400 koronával. Beimel és fia cég és *Czettel Gyula* 2—200 koronával.

— A szőkevény törvényeszéki titkár. Bécseből jelentik: A megszökött dr. *Heifer* bécsi törvényeszéki titkár bítelezi hónap össze fogmak gyűlekezni, hogy megvitassák a teendőket. A szőkevénynek összes adóssága 70.000 koronára ragnak. *Heifer* állítólag nem utazott Amerikába feleségével, hanem Budapest közelében tartózkodik s ott fogja bevérti ügyeinek rendezését. *Heifer* törvényeszéki titkár atyja 15 év előtt Amerikába vándorolt ki s két év előtt visszatért s akkor Budapest környékén telepedett meg. Fia a budapesti állomáson várta meg atyját, aki a viszontlátás izgalmaiban szélbűst kapott. Valószínű, hogy a törvényeszéki titkár atyjánál tartózkodik.

— A bécsi gyilkos házaspár. Párisból távirtozzák: *Hanard*, a rendőrség főnöke, ma délelőtti levelet kapott, amelyben a *Sikora* bécsi polgár meggyilkolásával vádolt *Klein* tudatja vele, hogy leplezéseket akar vele közelelni.

A bécsi országos törvényeszek ma ériesítést kapott Párisból, hogy a Klein-házaspárt vagy ma, vagy hónap indítják el Bécsbe. A gyilkos házaspár hétfőn már az osztrák fővárosban lez.

— Mezősközt végrehajtó. Szatmárnémetiről jelentik: *Fodor* Károly felügyelőség végrehajtó tegnap megszökött. Ma kiderült, hogy ezekre menő hivatalos pénzt sikkasztott, az ügyészség körözötti. Az eddigi nyomok szerint Amerika felé vette utját.

(X) **Kiss szerencséseje nagy!** Vásároljon osztálysorsjegyet Kiss Károly és *Társa* bankházánál, Erzsébet-körút 19. szám alatt.

(X) **Jó cseléd** áldás a házban. Így tartja ezt minden háziasszony is: eről fölnyitve megfedekeznek, hogy azt magának kellene olyanná nevelni. — Igaz, hogy ez hosszas és fáradságos munka, de mi ez ahhoz képest, hogy az *Első Alföldi Csapatgyár* r. t. kecskeméti főüzle évekén át tartó sok ezerte kerülő kísérletezés folytán olyan kiváló jóra és zamatossá tudja barackkiválóességéit gyártani, hogy az egész világ kedvebe házítalává vált. Különösen ajánlhat most a pártalan finom aromájú barackkognac, mely a lejt tartalmaz és kellemesebb ízűvé teszi. Kérjen a gyár vezetőségétől árjegyzéket és mutatványsszámot a *Barack Híradótól*.

FŐVÁROS

(X) **A közev kölcsön.** A közgyűlés előhírtározta, hogy a nagyobb burkoló-munkák végzésére huszantíz korona kölcsönt vesz föl a törvényhatóság s utasította a pénzügyi osztályt és bizottságot, hogy a kölcsön realizálására a tárgyalásokkal indítsa meg. Ez megtörtént s most, a kölcsönügyi bizottság hozzájárulási-át, a javaslat van a főváros hatósága előtt, hogy fogadjon el a Pesti Hazai Első Takarékpénztár, továbbá a Magyar Jelzálog Hitelbank és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank együttes ajánlatát, amely szerint a kölcsön kölcsön-költségek nélkülében nyújtott kölcsön 97 százalékos kibocsátása lenne s az utána fizetett kamat 4,2 százalék. Különösen a fővárosi munkák sürgetésére való tekintet-

tel, a kölcsönügyi bizottság javasolja ennek az ajánlatnak az elfogadását.

A pénzügyi bizottság mai ülésén Auer Róbert nagyra tartja az öt év után való visszatérítés (storno) díját; elegendő tartama a kikötött 3.75 százalékos helyett az első öt évre 1 százalékot, öt évtől tíz évre fél százalékot és kivárja, hogy tíz éven túl a storno csekék, Mataska Alajos elnök megjegyzi, hogy a kölcsönügyi bizottság igyekezett a lehető legkedvezőbb feltételeket megkötni a pénzügyintézetekkel s ez — a bizottság meggyőződése szerint — sikerült is. Emlékeztet a kör, fogadják el az előterjesztést is. Emlékeztet a kör, fogadják el az előterjesztést is. Emlékeztet a kör, fogadják el az előterjesztést is. Emlékeztet a kör, fogadják el az előterjesztést is.

Még több felszólalás volt, egyik-másik a kölcsön drágaságát hangsúlyozta, mire a bizottság nagy többsége elfogadta a pénzügyintézet ajánlatát.

SZÍNHÁZ, ZENE

Don Juan. Az Operaházban ma este *Don Juan*-t adták: Arányi énekelte Ottavio szerepét és ügyes fátéka, szép előadásra s nagy énekstílusára méltónak mutatkozott a nagy szerepre. A közönség szemében ma megint nagyot nőtt a művész és még élelmebb lett az az óhaját, hogy mielőbb átvessze az Operaház állandó gárdájában. *Vasquez* gyönyörűen énekelte és a level-ária után szinte taposkat kapott. *Szever* Honka bájos megjelenésén kívül szép énekével hatott, csak jót mondhatunk *Dohnai* Viktorról is.

Burmeszt hangversenye. Burmeszt *Willy*, a nagy német hegedűművész, ki meghódította a mi közönségünket is, ma is gyönyörűséggel szerzett leszárt művészetével nagy és műértő publikumnak. Az előre hirdett Beethoven koncert helyett ugyan *Wienlowsky* d-moll hangversenyét játszotta, de nem kevesebb művészettel. Műsorának egyik részei apróságok voltak, de klasszikus szép előadással nagy hatást ért el. A közönség lelkesen tapsolt a művésztnek, úgy hogy műsorát négy ráadásal kellett megoldania. Közreműködött még a hangversenyben *Libovicz* Zolna zongoraművész is Liszt és Chopin néhány szerzeményével.

A színházak hírei. A *Nemzeti Színház*ban holnap, szombaton, *Ferenczy Ferenc Flirt* című vígjátékában lép fel hosszú betegség után először *D. Ligeti* Júlia. Vasárnap két előadás lesz. Délután 6-órászer kerül színre *Sardon és Naja* kitaláló vígjátéka a *Falynak* el, este pedig az *Egyenlőség* éri meg 31-ik előadását. Hétfőn a klasszikus előadások során *Sophokles Elektra*-ja kerül színi.

A *Vigaszínház*ban vasárnap két előadás lesz. Délután 3 órakor műsorkelt helyarátkal a *Végre emelked!* kerül színi. Ez lesz a kedvelt bohózat 18-ik előadása. Este s azután a hét minden estjén a *Diákélet* kerül színi, úgy hogy megszakítás nélkül éri el a 25-ik előadás jubileumát.

A *Népszínház*ban a *Lélessé felhívás* még egyre tele házakat vonz. A népszerű darab mai előadásán *Serdély* Zsófia szerepét ismét *Gárdy* Aranka, a szerep kreálójára vette át. — *Blaha* Lajos asszony a heti vendégjátéka vasárnap délután lesz, amikor a *Székely Kalona* Júlia szerepét fogja előadni.

A *Magyar Színház*ban egyelőre új darabra aligha kerül sor, mert a *Farségek* olyan vonzó erejűnek bizonyult, hogy az igazgató még egész novemberre kitűzte s hamarosan bemutatott nem is lesz. *Szilágyi* és *Kovács* ma-ma után friss aktualitásokról énekelnek s különösen viharos hatása van a reviziónál, az új testországnál, Lugernél és az állatkertnél szóló strófáknak. Vasárnap délután a *Libovicz* Lány kerül színi.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az idei Almanach. A Mikszáth Kálmán szerkesztésében évről-évre megjelenő Almanach, 1905-re szóló kötete, a szokásos gazdag tartalommal jelent meg az idén is. A kötet tele van szép és érdekes novellákkal, melyeknek sorozatát Mikszáth Kálmán „*Előszó*” vezeti be. Az almanachbeli előző minden évben egy-egy szellemes túrészéssel rendszeren a legnagyobb szenzációja a kötetnek. A régi jó szokáshoz híven ez a szellemes túrészés most is ott állog-a-kötet elején s szól a közönsé-

lapról, melyet a külföldi emberek, köztük Jaroll ur, a magyar könyvek angol kiadója, nem tud megérteni. A közönségi alap — mondja — olyan, mint a papucs. Csak otthon lehet használni. Ezen a nagy európai értelmelenség pedig segíteni kell s ha a diplomácia nem tud segíteni s ha a politikáink sem tudnak, akkor csakugyan ki más adhatna tanácsot, mint Mikszáth szellemessége. A tanács pedig így szól: Irja meg valamelyik írónk közönségi alapnak szövevényes kérdését — regényben. És egy kis próbatételével a mi járt szolgál is Mikszáth. Az Almanach pompás előszavát követő novellasorozatban ezeket a neveket látjuk: *Scabóné Nagyi* Janka, *Andor József*, *Lőrinczy György*, *Zoltán Márton*, *Ambrus Zoltán*, *Jakab Ödön*, *Sas Ede*, *Palóczi Gyula*, *Szomaházy István*, *Gárdonyi Géza*, *Abonyi Árpád*, *Nagy Endre*, *Erdős Rezső*, *Szemere György*, *Herczeg Ferenc* és *Bárony István*. Az Almanach ára 2 korona és *Singer és Wolfner* kiadásában jelent meg.

A Teleki-kódex legendái. Olyan a mi latin-ködbe burkot kódexirodalmunk, mint egy iratlan őserdő. Utvesztőn még az összehasonlítható irodalomtörténet utibőnyűjével is nehezen sik a járás. A megszokott irodalmi fejlődés üvényét homályos eredetű prédikációknak, a felismerhetetlenségig elváltozott legendáknak kuszó ágai szedik meg. Hosszú évek óta nehéz dolgokat járva derék akadémiakusaink, *Kalona Lajos* a többek közt egy székely kódex, a Teleki-kódex három legendájának: a *Szt. Anna*, az *Ádám és Éva* s a *Szt. Makarius* legendáinak közveiben forrásait s távolabbi eredetét állapította meg. Felfedezésének irodalomtörténeti megokolása után közli a már nehezen hozzáférhető források latin szövegének idevágó részeit. E legendákkal foglalkozva, szinte esodálkozással telik el eselékenyünknek zines, romantikus szövevé. Valóban, úgy látszik, mint ha az eszközlet nyomorúságai annyira felelőgáltak volna e szegény szerzetesek fantáziáját, hogy szent történetekben s az elégedtek már meg a jámbor, de száraz óletrajzi adatokkal, hanem tárgyaik közt is azt emeltek ki, azt hangsúlyozták, amiben volt egy kis exotikus csapongás, egy kis szines romantika. (Dr. R—nyi.)

A téli látlat. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat a hó 14-én, hétfőn mutatja be a téli kiállítását a saját képzőművészek, maig az ümepies vernissage 15-én, kedden délután lesz. Művész-körökben feltűntelt a Műcsarnok igazgatóságának egy legújabb keleti határozata, mely megtilja, hogy a saját-vernissage napján a kiállítási termekben *Lélek* is tartózkodjék. A tilalom felát, mely eddig csak a közönségre szólt, mátl fogva a *művészekre* is kiterjed, amit úgy magyaráznak, hogy ezzel elejét akarják venni annak a valóban nem nagyon izéles dolognak, hogy egyes művészek hangzik, vagy mások mellett, esetleg ellen hangokat keltsenek a saját képviselői között. — Itt említtük meg, hogy a *Főszék* november hó 15-én, este 9 órakor *vernissage-lakomát* rendez saját helyiségében (Kereszt-utca 36.). Aki részt akar venni, annak 14-ike est 9 órájáig kell jelentkeznie a *Főszék* háznagy hivatalában.

SPORT

A Liverpool aintna cupot, mint egy angol táviratunk jelenti, a fogadott *Wild Lad* nyerte meg *Flower Seller* és a favorit *Nril* ellen. A szintén plugeolt *Bitters* és *General Cronje* helyzetlenül végezték futásukat. A győztes néhány nappal ezelőtt nem szerepelt még a fogadó listán, de istállója tegnapielőt nagy összeggel fogadta, úgy, hogy tegnap már csak nyolcszoros oddszal volt fogadható. A játkos tip *William Hill* a vert mezőnyben húzódott meg.

A részletes eredmény a következő:
Liverpool Autumn Cup: 1. *Wild Lad* (lov. Saxby); 2. *Flower Seller*; 3. *Nril*; 4. *Lowe Charm*. Futottak még: *Bachelor*, *Hammock*, *Wist Ingrass*, *Thundoré*, *Kross*, *Stout*, *Sonilau*, *General Cronje*, *Lancashire*, *General House Wife*, *Rydal Head*, *Croquet*, *Winkfield*, *Charm*, *Bitters*, *Philo*, *Werra*, *William Hill* és *Killevan*. Fehőszóval nyerte. Téli-házzi harmadik. *Fogadások:* 11:2 *Wild Lad*; 9:1 *Flower Seller*; 5:1 *Nril*.

Nyiltér.

a legjobb likőr

Braun Testvérek

Budapestben a legrégebbi magyar likörgyárban készül.

(Alapított 1839-ben.)

Kapható a finomabb fűszeres csemegekereskedésekben.

E rovatban közlétekről nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

TÖRVÉNSZÉK

Chlopy. Mult év szeptemberében, a chlopy hadiparancs megjelenésekor, sajtó és közvélemény a leghevesebben fakadt ki a sérelem miatt. Azokban az izgalmas napokban nem egy cikk íródott, amelynek szerzőjét több igazgatási, vagy királyi-sértésért törvény elé állították. *Fényes László* akkori *Nemzeti parancs* és *Nemzeti gyakorlatok* címen két cikket írt, melyek miatt igazgatási és királyi-sértés címen perbe fogta a királyi ügyvétség. Ma tárgyalta *Fényes László* sajtóperét a budapesti esküdtbíróóság *Zsitvey Leo* elnökkelével. *Fényes* kijelentette, hogy a királyi személyné nem sértette meg és igaztani sem akart, hanem csak a kamarilla ellen foglalt állást. *Dr. Bródy Ernő* védekezése után az esküdtek elnöke kihirdette a verdikert, melynek alapján a törvénszék *Fényest felmentette a vád alól.*

Gerbaud panasza. A Pesti Hírlap január 5-iki számában a napilok közölte azt írta, hogy a jónemű *Gerbaud Emil* cég fizetéseketlen lett és a csodóló csak az mentette meg, hogy egy fogatáról ismeri elgőtelt adni *Gerbaum*-nak. A főmagnádó képviselője erre kijelentette, hogy ezt a nyilatkozatot csak egy veheti tolmácsol, ha *Serényi* egy törvényesen megalakított zsűri előtt megismétli. *Serényi* hajlandóan is nyilatkozott e tőltel teljesítésére; minthogy azonban az esküdtbíróóság előtt más ügy is volt mára kitűzve, *Zsitvey Leo* elnök hivatalból elhalasztotta a tárgyalást.

Képviselő párbaja. A büntető törvényzék felbontási tanácsa ma tárgyalta a *Vész-Zsely Jenő*-párbajnyert. A törvénszék *Vész József* orsz. képviselő büntetését három határl 15 napi államfogházra szállította le. Az ítélet jogerős.

TÁVIRATOK

Belgrád, november 11. *Nalalla* eskirályné *Milko* montenegrói hercegnek adományosa mindazt, amit *Sándor* király hagyatékából örökölt.

A második hágal konferencia.

Páris, november 11. Mint félhivatalosan jelentik, *Porter* amerikai nagykövet *Delcassé* külügyminiszternek átadta *Hav* államtitkár jegyzékének másolatát, mely az új hágal konferenciára vonatkozik és e mellett megjegyezte, hogy avval a felhozott kifogással szemben, hogy a békekonferencia ellentmondásban van a keletázsiai háborúval, emlékeztetni kell arra, hogy 1898-ban, mikor *Miklós* cár a hatalmat az első békekonferenciára meghívta, a spanyol-amerikai háború még nem volt befejezve.

André fiának párbaja.

Páris, november 11. *André* hadnagynak, a hadügyminiszter fiának *de la Rochefoucauld* monarkista képviselő, a következő provokáló levelet írt: — Ön méltó fia egy felhozott hadügyminiszternek. Figadja megvevésért.

A fiatal hadnagyr erre provokáltatja a sértő képviselőt. A ségdek előbb elhatározták, hogy *André* meg kell verednie, aztán párbajpárbajban állapodtak meg. A párbaj *Alban* napján holnap délelőtti lesz Vincennesben.

REGÉNY

TITKOS HÁZASSÁG.

Írta: Mrs. EVANS WILSON.

— Magaviseletem illetlen, anyád tőled az én vezetésemre bízott, nem szabad tehát, hogy oly utra kelj, amelyet nem tudunk helyeselni.
 — Nem vagyok gyermek többé, a mai nappal véget ért vidám gyermekkorom. Mr. Palma legyen részvétele irántam és küldjön el anyámhoz.
 Amint Regina nézi, látja, hogy arca sápadt, bánattal, szintelen ajkai reszketnek.
 — Éppen azért tartalak itt, Lily, feleli gyöngéden, mert sajnálalak. Én nem vagyok értelmes ember és nem vagyok hozzászokva, hogy folyton zaklassanak. Azért tehát nagyon sajnálom, ha szigorúan kellene bánnom azzal a fehér virággal, amelyet mostanság oly gondosan őriztem minden vihar elől. Anyád nem akarja, hogy Európában tartózkodj; légy tehát nyugodt és szűkösd és ne ki-nozz hiábavaló kérésekkel.
 — Tehát nem enged anyámhoz?
 — Nem, ne beszélj többet erről addig, míg én magam nem szölok róla.
 Halk sóhajjal hunyja le szemét.
 Palma ismét megfogja kezét.
 — Mért nem akarsz bízni bennem? Mond meg nekem, mi változtatta át a tegnapi liliumbimbót hirtelen dacos nővé.
 Alig bír elmentátni annak a kísértésnek, hogy megtudja tőle az igazat, de az anyjára vonatkozó borzalmas vád elhallgattatja.
 Palma figyelő és megérti lelkének harcait.
 — Nem akarsz bennem bízni, legyen hát, én sohasem kérek többet erre.
 Órájára néz és elveszi keztyűjét az asztalról.
 — Nem vesztetted el valamit? — kérdi teljesen más hangon.
 Csak nagy fáradtsággal tudja visszafojtani magában ezeket a szavakat: de igen, ifjúságomat, nyugalmamat, reményemet és a jövőben való bizodalimat.
 — Azt hiszem, többféleképpen, — feleli sóhajtván.
 — Értékes tárgyakat, ugy-e? Száraz virágot, mely régi emlékekről mesélt?
 — Igen, Mr. Palma, elvesztettem pénztárcámat a benne lévő ibolyával.
 Kihuzza a ómos kis elefántosontból való tárcát zsebéből és leteszi az asztalra.
 — Köszönöm, Mr. Palma. Akar nekem egy szivességet tenni?
 — Meggondolatlanság volna, ha ezt előre megígérném. Mondd meg, mit kívánsz?
 Regina ajka reszket a gránia belső szemrehányásokkal nézi arcának fájdalmas vonaglását.
 A leány hallgat.
 — Regina, szólj hát, hallgatlak!
 — Hiábavaló, ön úgy sem teljesíti kérelmemet.
 — Valószínű, azonban mégis szeretném kívánságod hallani, legalább megítélném, hogy illő-e vagy nem.
 Regina fejtét rázza.
 — Ne tartóztass, hanem mond meg haladéktalanul, hogy mit kívánsz.
 — Legyen oly szives és adjon nekem 25 dollárt kölcsön.
 Önkénytelenül lesütí szeméit, amidőn látja Regina félként, kérő tekintetét.
 — Az attól függ, hogy mi célból van szükséged ez összegre. Ha talán ez összeg szükséges előmozdításra szükséges, úgy máshoz fordulj.
 — Oh Istenem, nem.
 — Hát mit akarsz kezdeni vele?
 — Nem mondhatom meg.
 — Mert tudod, hogy oly célra használod, amit én nem találnék megfelelőnek.
 — Nem, Mr. Palma, azonban nem érted meg okjaimat.
 — Kiszárad meg.
 — Azt hittem, ön eléggé megbízok bennem és további kérdések nélkül megteszi, amire kértém.
 — Megbízom, de a pénzt...

Sétálságod illetlenek helyességében — nom. Ne kényszeríts arra, hogy a csekélyiséget megtagadjam tőled, hanem mondd meg, mi célra akarod felhasználni a pénzt.
 — Nem, Mr. Palma.
 Bűszkén, sőt dőltösen néz rés.
 Palma az ajtó felé megy.
 — Mr. Palma!
 — Nos, miss Ormé?
 — Bizzik bennem!
 A leánynak szeméi kimondhatatlan szomorúság, szíve hangosan dobog.
 — Lily, megbízom benned.
 — Később minden felderül.
 — Mikor van szükséged a pénzre?
 — Holnap reggel.
 — A reggelinél zárt borítékban megtalálod tányérod alatt.
 — Köszönöm, Mr. Palma, majd...

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG

Börkivételünk megnehezítése. A budapesti kereskedelmi- és iparkamara üzleti körökből arról értesült, hogy a tolnák Oroszországba kivitt lőbőrök, amelyek eddig szabadon, egyes darabokban voltak a vasúti kocsikban bérkeltők, az orosz kormány legújabb rendelete értelmében ezután csak plombált bálókban lesznek a vasútra feladhatók. Minthogy a bálókba való csomagolás tetemes idő- és pénzalddal jár és minthogy másfelől a bálókba csomagolt és ezért jóval nagyobb helyet igénylő lőbőrökkel a vasúti kocsik sem használhatók ki, a szabán levő rendelet súlyosan érinti lőbőrkiittelünk érdekeit és annak megnehezítésére, sőt lehetetlenné tevésére alkalmas. Erre való tekintettel a kamara az említett rendelet visszavonásának kikészítésére iránt a kereskedelemügyi miniszterhez sürgős kérelmet intézett.

Budapesti borjűvásár. Felhajtott 323 drb. 416 borjú: közté 61 rugott, 2 drb. lealt borjú, 20 drb. növénydekműve. — Árjegyzék: Elsőrendű 416 borjúért 84 — 98 fillér, kivételben 100—104 fillér. — Közápműve 4 felő borjúért 76—82 fillér, lealt borjúért 90—104 fillér, rugott borjúért 28—40 fillér. — Az irányzat élekt volt, az árak 4—6 fillérrel kilogrammonként emelkedtek.

Kőhányás sertésűvásár. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon feletti súlyban) 110 —111 fillér, fialat közép (páronként 251—328 kg terjedő súlyban) 111—112 fillér, könnyű (páronként 250 kg) 109—111 fillér. Szabai: Nehéz (páronként 260 kg feletti súlyban) 111—112 fillér, közép (páronként 240 —260 kg súlyban) 109—110 fillér, könnyű (páronként 240 kg terjedő súlyban) 107—108 fillér. Sertésűvásár 1904. évi november hónap 9. napján volt készlet 22042 drb. 1904. november hónap 10. napján felhajtott 278 drb. 1904. november hónap 10. napján elszállított 575 drb. 1904. november hónap 11. napján maradt készletben 32613 drb. — A hízotti sertésűvásár irányzata változatlan.

Serteskonsuművásár. (A székesfehérvári sertésűvásár és közvágóhídi intőzése). Mai felhajtás 1138 drb. sertés. Előző napj eladatlan maradvány 168 sertés, 6 drb. süldő. Eladott 1127 drb. sertés, 130 drb. sertés. A vásár irányzata közepes, árak változatlanok. Következő árak jegyzetelték: Zsírűvásár: Öreg I. rendű 250 kg-on feletti 89—92 fillér, II. rendű 280—350 kg-ig 88—90 fillér, fiatal nehéz 300 kg-on feletti 92—96 fillér, fiatal közép 220—300 kg-ig 88—94 fillér, fiatal könnyű 220 kg-ig 70—86 fillér, könnyű 140—300 kg-ig 70—74 fillér, sul 70—86 fillér. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként előnyben érteendők.

Áru- és értéktőzsde.

— November 11. —

A budapesti gabonátőzsde.

Jó királyt és ugyanoly kereslet mellett kész-buzában az irányzat nem változott és a forgalomba került körülbelül 30,000 q eleinte valamivel olcsóbb, utóbb változatlán árszón keit el. — Rozs bűgyadt; tengeri szilárd irányzata. A többi cikk változatlan.

Eladatok:

Buza: Tiszavidéki: 150 q, 80⁵ k. 10.46 K 100 q. 81 k. 10.25 K 100 q. 81 k. 10.81⁵ K. 20 q. 80.5 k. 10.22⁵ K. 150 q. 80⁵ k. 10.85 K. 500 q. 80 k. 10.30 K. 1100 q. 80⁵ k. 10.27⁵ K. 500 q. 82⁵ k. 10.37⁵ K. 500 q. 80 k. 10.25 K. 200 q. 80⁵ k. 10.35 K. 200 q. 80 k. 10.25 K. 800 q. 80 k. 10.25 K. 200 q. 80 k. 10.32⁵ K. 200 q. 78⁵ k. 10.22⁵ K. 200 q. 79⁵ k. 10.30 K. 100 q. 80⁵ k. 10.20 K. 150 q. 78 k. 10.17⁵ K. mind három hónapra.

H. h. Vasárhegyi: 2000 q. 78⁵ k. 10.35 K, mind három hónapra.
 Fejérművei: 150 q. 77⁵ k. 10.32 K, mind három hónapra.
 Felsőmagyarországi: 250 q. 80 k. 10.17⁵ K. 400 q. 80 k. 10.17 K, mind három hónapra.
 Pestmegyei: 200 q. 80 k. 10.27⁵ K. 500 q. 80 k. 10.25 k. 600 q. 79 k. 10.22⁵ K. 200 q. 79 k. 10.17⁵ K. 300 q. 78 k. 10.05 K. 100 q. 77⁵ k. 10.05 1000 q. 77² k. 9.90 K, mind három hónapra.
 Szt. Tamási: 1120 75⁵ k. 10.15 K, mind három hónapra.
 Szanádi: 2000 q. 77⁵ k. 10.15 K, mind három hónapra.
 Szerb: 2050 q. 78 k. 9⁵ 75 K, mind három hónapra.
 Raktáru: 2400 q. 79 k. 10.15 K, mind három hónapra.
Rozs: 150 q. 7⁵ 55 K. 500 q. 7.50 K. 400 q. 7.50 K. 100 7.45 K. kszpifetés, paritásra.
Zab: 100 q. 7.15 K. 100 q. 7.05 K. kpl.
Tengeri: 100 q. 7.90 K. 100 q. 7.77⁵ K. 100 q. 7.75 K. 200 q. 7.55 K. 200 q. (dóto) 7.65 K. 100 q. 7.62⁵ K. 800 q. 7.70 K. 100 q. 7.76 K. kpl. kocsira rakva. (Az árak 80 kilogrammonként és koronázottba riendők.)

A délelőtti határidőűzletben változó volt az irányzat.

Kötötték: Buza áprilisra 10.15—10.16—10.09 10.14 — kor. zárl. 10.14—10.15 kor. Buza októberre 8.70—8.78 —, zárlatkor 8.78—8.79. Rozs áprilisra 7.87—7.90 —, zárlatkor 7.90—7.91 Tengeri májusra 7.48—7.50—7.49 —, zárlatkor 7.49—7.50 Zab áprilisra 7.11—7.15 —, zárlatkor 7.15—7.16 — koronán.

A délutáni határidőűzletben barátságos volt a hangulat.

Kötötték: Buza áprilisra 10.16—10.14—10.16 10.15 — kor. zárl. 10.15—10.16 kor. Buza októberre 8.75—8.77—8.76 —, kor. zárl. 8.75—8.77 — kor. Rozs áprilisra 7.91—7.92—7.91 —, kor. zárl. 7.91—7.92 Rozs októberre —, kor. zárl. —, Uj tengeri 1905 májusra 7.48—7.50 —, kor. zárl. 7.50—7.51 kor. Tengeri szeptemberre —, kor. zárl. —, kor. Zab áprilisra 7.15—7.17—7.16 —, kor. zárl. 7.16—7.17 kor. Zab októberre —, kor. zárl. —, kor.

A késszűrualei hivatalos árjegyzése.

Buza	Kiló	50 kilogramm ára		30 kilogramm ára	
		K.-61	K.-g	K.-61	K.-12
Tiszavidéki	78	—	—	79	10.05 10.15
"	77	9.85	9.95	80	10.10 10.25
"	78	9.95	10.05	81	10.25 10.35
Felbűrművei	76	—	—	79	10.10 10.10
"	77	9.85	9.95	80	10.05 10.20
"	78	9.90	10. —	81	— —
Pestvidéki	76	—	—	79	10. — 10.10
"	77	9.85	9.95	80	10.05 10.15
"	78	9.90	10.00	81	10.10 10.20
Bácsági	76	—	8.80	79	10. — 10.10
"	77	9.25	9.35	80	10.10 10.20
"	78	9.80	9.95	81	— —
Bácsai	76	9.85	9.95	79	— —
"	77	9.95	10.05	80	— —
"	78	10. —	10.15	81	— —
Szerb	78	9.6	9.75	81	— —

Egyéb gabonaművek	50 kilogramm ára	
	K.-61	K.-12
Rozs	uj elsőrendű	7.50 7.60
"	középműve	7.40 7.50
Arpa	takarmanűve I. r.	7.85 7.85
"	másodrendű	7.25 7.35
Köles	"	— —
Zab	elsőrendű	7.01 7.30
"	középműve	6.90 7.05
Tengeri	baloldi u.	— —
"	baloldi ol.	7.60 7.80
"	baloldi u.	— —
"	uj román, vagy bolgár	— —
"	cinquantin	— —
"	ötösöpa	11.25 11.50

A budapesti értéktőzsde.

A német császár betegségeiről elterjedt híreket megzavarták s így a tőzsde hangulata barátságos volt. A forgalom azonban csak korlátközött mozgott, mert a spekuláció tartózkodó volt és a belsőli tőzsdék jegyzései sem esztendőzték. Az üzlet folyamán lemozgó-lobák az árfolyamok éa kényves arváltozás nem volt. Az üzleti esőnd zárlatig tartott.

A helyi értékek piacán ma is Sálgotjánji kö-szenténya részvények voltak előtérben, amelyekben tartás véleményűvásárlások történtek. A Magyar kereskedelmi részvényársaság, nemkülömben a Középbánya és Teglavár részvények is megszűntek.

Valuták és devizák irányzata változatlan, 20 frankor arany 19.06—19.12 kor. 20 márkás arany 23.50—23.60 korona. — Francia bankjeggy 95.30—95.80 korona. Német birodalmi bankjeggy 117.65—117.95 korona.

Az előtőzsde irányzata tartott.

Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 678.50 672.75 kor. Magyar hitelrészvény 794. — — 752.50 kor. Osztrák-magyar államvasút részv. — — kor. Déli vasút — — Jelzőbank részv. 518. — — Lezámitóle bankrészvény — — Rima-murányi vasút részv. — — Kömői vasútja részv. — — Városl. vilamos vasút részv. — — Koronajárdekek — — Erzsébet szentatornói sorozoggy — — Magyar kereskedelmi

SZÍNHÁZAK.

Szombat, 1904. november 12-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Flirt.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Ferenczy Ferencz.

Személyek:
 Willenstein Hákos
 Sándor grófúé Holvey
 Tusch Nagy
 Stadnitsky Gál
 Stadnitskyé Lány
 Baró Webern Latabár
 Webern baróné T. Deli
 Fandine Kaczer
 Graf Fari Helényi
 Marosi Mihályfi
 Marosié D. Lipeti
 Dénezéé Paulviny
 Ilargitányé Mór-lány
 Vera B. Lenkei
 Baró Rodák Császár
 Bizlay Rózsabegyi
 Jozsoy Dezso

Kezdeté fél 8 órakor.

Heti műsor:
Vasárnap: d. u. Vajunk el.
Este. Egyenlőleg.

M. KIR. OPERAHÁZ.

A walkür.

A „Nileong” gyűrűje zenéjében
trünga 1-80 rész 4. felv. Megyei és
zenészet irta Wagner Richard.
Fordította Csiky Gergely.

Személyek:
 Sigmond Bohácsék
 Hunding Szendrői
 Wotan Ney D.
 Sieglinde Ney H.
 Brachide Úry-é
 Erzsébet Úry-é
 Helmwigge Kézdi
 Gerhild Bálterbauer
 Orlinde Kann M.
 Wälschle Szilágyiné
 Scwachtla Waldó
 Sigrene Flattné
 Griugede Bertó
 K. Schwabe Valent V.

Kezdeté 7 órakor.

Heti műsor:
Vasárnap: A denervé.

NEPSZÍNHÁZ.

A löcsei leherasszony.

Rekesz történeti szatíra 2 képben.
Jókai Mór regényéből írta:
Farsó János. Zenejét összeállította:
István Barina István.

Személyek:
 Andrássy István Székely
 Andrássy M. Lubinski
 Góza Kálmán
 Pálffy János Desseingyi
 L. Flechtner Kapri
 Husz apó Újvári
 Korponai Furedi
 Kerpöcsné Székely
 Gábor Dező
 Fabricsius Szabó
 Krisztlós Szász
 Aladá Józsa Kiss
 Székely István
 Kornelcsa Kovács
 Pelarcs István
 Jós Hortis Doktor

Kezdeté 7 órakor.

Heti műsor:
Egész héten: Löcsei leherasszony
Vasárnap: d. u. Székely katoná.

IRÁNIA SZÍNHÁZ.

A párisi asszony.

Kezdeté fél 8 órakor.

A Kalap-király

Elismert specialista 3., 4., 5. koronás férfi és női
elsőrangú kalap-különlégekben. BUDAPEST, VI.,
Eskü-út 6. Klotild-palota.

Köszönetnyilvánítás.

Miódon tiszt-Él vezettünk a mai napig velem szemben
fanusított partigóságok által koronázott kifejezem, van szem-
resem a nagyközönséget tisztelnem, hogy azonos-ízletemmel, mely
VI. Andrássy-út 50 (Óktagon-út) térszél, mai napot ugyan e
ház Teréz-körút oldalára helyeztem át.

Tisztelettel:
Marbach Bernát.

FŐVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.
WALDMANN IMRE igazgató.

Ma
NAKIRI
nagy japán kiállításos operette 3 képben,
LINOKE PÁL-É

Nagy ballet
HOLOZER J.-É. Továbbá
12 nagyszerű új attrakció.
A télközben reggeltől 5 óráig VÖRÖS ELEK szingy-
zenekara hangversenyez.

IMPERIAL-MULATO

VÁCZI-KÖRÜT 48.
SCHWARTZ M. igazgató. AALBACH J. főrendező.

MA ÉS MINDEN NAP
Csak rövid ideig! 10 és fél órakor Csak rövid ideig!

„Aus einer Kleiner Garnizon”
Irta: ARMIN JÓZSEF

AALBACH
urral a füzerepben.
Ezt megelőzi 9 órakor. Ezt megelőzi 9 órakor.

LOLOTTE
Irta: EGY LOVAG.

AALBACH-DUETT.
ELŐKÉSZÜLETEN:
„IN DER GROSSEN GARNISON”
az „Aus einer Kleiner Garnizon” folytatása.
Kezdeté 8 órakor.
Helyárak: Pályahülés 2 kor., I. hely 1 kor., 20 fill., II. hely 80 fillér.

Elszakíthatatlan kék munkásöltönyök

Szédő, bonoköpenyek és fűrészes kabátok kaphatók
Gutmann J. és Társánál, VII., Kerepesi-út 18
Minták kintretra ingyen és bérmentve.

A nagy szabadsalomból részre 20450 sz. 1900 június 6-ól
„Újtás folyadékmerő és ellenőrző készülék”
és a hozzátartozó pótszabadsalomból 24803 sz. 1901. decz.
4-ől és 24804 sz. 1901. deczember 11-ől.
Vevők vagy engedményesek kerestetnek.
Szíves ajánlatokat „H. J. 7055” jelleg alatt továbbít
RUDOLF MOSSE WIEN, I., Seilerstätte 2.

GRAMMOPHON

Játék közben is használt
hangerősen membránal
kiváló orándvél cívára,
28-28x10 cm. nagyrágu
székragyú, 35 cm. szé-
lűsűsűreli.

10 legújabb felvételi
személyesen is választ-
ható játéklemezzel

140 korona
Részletben 7 korona havi
Részletben.

AUFRECHT és GOLDSCHMIED — hangzer-
osztályában — BUDAPEST, VI., Erdős-u. 32.
Dus választék önműködő és forgatható mechanikai hang-
szerekben a világ hírhír „Excelsior” gyártmányú phono-
graphokban stb. Tessenék árjegyzéket kérni.

Minden sorsjegy nyer.

Húzás már november 16-án Húzás már december 1-én.

Jósziv-sorsjegy
Főnyeremény: 30.000 kor.
Ezenkívül két húzás 1948-ig.
KAPHATÓ
36 havi részletfizetésre.
Havibefizetés:
5 darabra . . . 2 kor. 20 fill.
10 darabra . . . 4 kor. 40 fill.

Erzsébet-sorsjegy
Főnyeremény:
100.000, 40.000, 30.000 K.
KAPHATÓ
36 havi részletfizetésre.
Havibefizetés:
5 darabra . . . 1 kor. 90 fill.
10 darabra . . . 3 kor. 80 fill.

Már az első részlet befizetése és 35 fillér postadíj ellenében megküldöm a sorsjegyek sorozatát és számat tartalmazó részlet-
vel. 2 részlet egyszerre való befizetéssel 3 részlet nyugtázatik,
lehát egy részlet ingyen nyugtázatik.

Fleissig Sándor bankház Budapest,
Erzsébet-körút 2.
AZONNALI JÁTEKJOG.

Első brünni golyó ávépörkölő-gyár

szállít Immerich-féle szes-
badonkáló pörkölőket. Is-
mételten javítra kerül-
és gépházára. Modern ber-
endezéssel teljes kávé-
pörkölőket mindenféle
kávagyűrtéshez. A kávé
elégősen teljesen
kiszára. Idő- és
egényanyag megta-
karítás. Kérdőzóká-
dások: Raktár és fő-
széküldési telep
Ausztrián-Magyar-
ország részére:

Levelézés magyar nyelven.

Brüder Minnich, BRÜNN.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. — Szólid
ügynökök kerestetnek.

Valódi Dr. Jäger-féle

trikot alsóruházatok gyapjú, női-
és férfi-harisnyok;
45, 50, 60 kr. Továbbá harisnyok, lábszárvédő, lórdemelegítő; min-
denemmi szövetáru megfizethetően és olcsón kaphatók a
„Harisnyavilág”-nál Lukács M. Bpest, IV., Kilyó-utca 5.
Klotild-palota.

Karlsbadi női bőrkézfűző 85 kr., férfi 1 frt.
Bélelt kutyabőr 1 frt. Remek férfi bőrvédők 75 kr.

ELSO erdélyi butorléc- és fűrészelt falemelegyár

Weinrich Frigyes, Szász-Régen.

Olcsó áron ajánlja gőzölt és jól kiszáritott fából, teteszetős alak-
ban tisztán készített butorlécet minden falpárosnak.
Fűrészelt falemelegyeket és fűrészfűrészes falemelegyeket
mindig raktáron tart. Gőzölt díszfából, búzák, körre,
juhár, éger, eszereknye és tölgyfából.
Ingyen képes árjegyzéket létekről és lemezekről
kölön küldök.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb
PAP IAN PAP IAN PAP IAN

1 szőcskéjű vasgály 3 db	10,00	1 szőcskéjű ágyléte	5,00
1 nyelhető matraccal	10,00	1 lenyújtó matraccal	4,50
2 nagy paplan	1,50	1 ágyléc	5,00
1 csacsi paplan	2,50	1 lemez	12,00
1 szőcskéjű ágyléte	3,00	1 ágyléc kőper rugóval	3,00
1 szőcskéjű ágyléte	4,25	1 szőcskéjű ágyléte	4,00
1 szőcskéjű ágyléte	5,50	2 ágyléc, 1 ágyléc	5,00
1 szőcskéjű ágyléte	10,00	2 ágyléc, 1 ágyléc	12,00
1 szőcskéjű ágyléte	1,00	1 nagy szőcskéjű ágyléte	5,00
1 szőcskéjű ágyléte	1,50	1 ágyléc	5,00
1 szőcskéjű ágyléte	2,50	1 ágyléc	0,95
1 szőcskéjű ágyléte	5,50	1 ágyléc	1,50
1 szőcskéjű ágyléte	4,00	1 ágyléc	1,50
1 szőcskéjű ágyléte	4,00	1 ágyléc	1,50
1 szőcskéjű ágyléte	5,00	1 ágyléc	1,50

GICHNER JÁNOS ágyléc, matraccal, és kőperlővel
ágyléc, ágyléc, rugóval,
vasbőr stb. nagy raktár

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. szám.
Árjegyzéket kívánunk ingyen és bérmentve küldök. Vidéki nagyrá-
gúkat postáson eszéküldetnek, nem tessék árú kiszárlatának,
vagy a pénz visszafizetésének.

LEGSZERENCSESEBB BANKHÁZ A HECHT BANKHÁZ

FERENCZIEK TEREB. FIOK: ERZSÉBET KÖRÜT 32.

Alani felsorolt 8 drb eredeti sorsjegy 36 havi 6 koronás részletekben kapható meg. Egy részletnek vagyis 6 koronának postai utalvánnyal hozzájárulást kell adni azonos részletekkel azonos sorsjegyek sorozatát és számat tartalmazó részletekkel azonos juttatással, mely szerint az összes nyeremények a következők:

NYERHETŐ

13 huszár évenkénti
Legkisebbi házaspár
JOSZIV
novemb. 15.

400.000

BEIFELD BANKHÁZ
Budapest, Károly-körút 1. sz.
Alapít. 1874.

KORONA

ERZSÉBET december 1.
400.000 K. nyertes évenkénti ezen 8 drb. eredeti sorsjeggyel:
3 drb Erzsébet szant. sorsjegy.
2 " Josziv sorsjegy.
1 " Bazilika-sorsjegy.
1 " Magyar vör.-ker.-sorsjegy.
1 " Osztr. vör.-ker.-sorsjegy.

!Szpecialista sérvkötőkben!

Keleti-féle legújabb cs. és kir. szab. sérvkötő pneumatikus polttalval a legelőkeleesebb a maga nemében! Nem eszik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitűnő fekvése által előlőminden más gyárlmányt.

Arak: Egyoldalu Kétoldalu
12 korona. 24 Korona.

Testgyógyászati gyárlmában teljes jótállás mellett készítenek lovastárs, járó- és táncgép, műfűzők terjedelmek részére műlábak és kezek, haskötők, gummi-görsest, harisnyák stb. Valódi francia gummi-óvóköntölegességek eredeti párisi csomagolásban.

Arak koronaártekben. Tuzatonként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Legújabb 1903. évi körülbelül 3000 díszes ábrát tartalmazó árjegyzéket titoktartás mellett küld ingyen és bérmentve

KELETI J. orvos-széveszeti mű- és kő-BUDAPEST. IV., Koronaherceg-utca 17.

Még csak e hó végeig!

2000 vég különböző női ruhakelme u. m. homespun, zibelin, ledén, kamgarn, seviott, női posztó, fekete és creme kelmek méterje 29 krtól 5 frtig.

5000 vég mosóru méterje 16 krtól 50 krig.

Weiner Mátyás női divat-árúháza
Budapest, Andrásy-ut 3.

Min'ak a vidékre ingyen és bérmentve.
Ez iránti megkereséseknél kérem a kívánt szövétlaj megnevezését.

Ingyen a romanczoktól elcsúszott vagy kaptak sehol az 6 koronák és 6 húzódnax 1 ut 75 kr., 6 nagy húzódnax és 6 nagy húzódnax 3 ut 20 kr., 6 nagy húzódnax, mely az 40 nagy húzódnax kaptakból 9 ut 20 kr., csak en szallit, ha nek a 40 ut 20 kr. mellett

KOHN gyári raktáros
Budapest, Csengery-utca 51 szám.

A divatos műhímzéshez

nekiálzhatetlen a legújabb amerikai kőhímzéses gépek **WHEELER és WILSON** 9-es változatok, melyek a legelőkeleesebbek az egész világon, az autót és asztal-munkák végzéséhez. Varrása a legszébb és legjobb, jóval a legelőkeleesebb és legelőkeleesebb, kivétel nélkül minden szögletes vágott varrásban. Ahol sima, kérem hozzat fordulat.

HERBSTER KÁROLY Budapest, VII. ker., Károly-körút 9. sz.

A Wheeler és Wilson Mfg. Co., New-York, az, ez kir. udvari szallitók magyarországi vezető képviselője. Ahon nagy raktár hárlayak, kőhímzéses gépekben, valamint kőhímzéses és író gépekben.

Képes nagy árjegyzéket kívántra ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvétetnek e lap kiadóhivatalában

FÉRFI és NŐI
nemi betegségek,
férfygyógyászati és nőgyógyászati legjobban szallitók

Dr. KAJDACSY
v. os. és kir. ezredorvos és kőrházi főorvos.
Rendel: 9-4-ig, este 7-8-ig.
Budapest, IV., Kiglyó-n. 5. (Kőhídl-pal. 1. em.)

Melyik évben született?

Mindenki kísérelje meg szerencsáját azon számmal, mely saját vagy családtagjainak születési éve mellett áll.

Születési év	Szerencsészáma
1821	930
1825	25634
1826	10247
1827	26027
1828	961
1829	25635
1830	42132
1831	26035
1832	42132
1833	26035
1834	25640
1835	43165
1836	6947
1837	963
1838	25761
1839	43166
1840	26050
1841	1082
1842	25764
1843	43166
1844	26055
1845	1083
1846	25770
1847	43399
1848	26210
1849	1487
1850	25910
1851	43400
1852	26914
1853	1496
1854	25916
1855	44501
1856	1497
1857	26955
1858	44512
1859	26958
1860	44513
1861	26959
1862	14980
1863	26959
1864	44521
1865	26959
1866	70436
1867	26972
1868	44662
1869	26970
1870	70437
1871	26983
1872	70556
1873	70553
1874	26989
1875	26985
1876	26985
1877	70559
1878	26988
1879	26986
1880	58172
1881	74329
1882	80371
1883	26989
1884	58186
1885	74336
1886	80481
1887	28232
1888	59292
1889	74349
1890	80486
1891	28234
1892	59244
1893	74314
1894	80495
1895	28240
1896	59270
1897	74368
1898	80427
1899	28249
1900	74378
1901	80459
1902	28258
1903	74386
1904	28258

Kérük szives megrendelést legkésőbb november hó 18-ig, miután ezen számok gyorsan elkelnek.

Huzás már november hó 24. és 25-én. Ezen számok csakis nálunk kaphatók.

BOGDÁNY S.
FŐVÁROSI SORSJEGY IRODÁJÁBAN
BUDAPEST, V. ALKOTMÁNY-UTCA 25.
1904. OKT. 24. 200.000 KOR. NYERTEK.

KORÁBBI SORSJÁTÉKOKBAN:

- 2szer 602.000 Kor. jut. nyeremény,
- 1 " 400.000 " főnyeremény,
- 2 " 200.000 " " " " " " "
- 3 " 100.000 " " " " " " "

AZ ALACSONY SZÁMOK
1-300 ig csak nálunk kaphatók

XV. SORSJÁTÉK KEZDETE: NOVEMBER 24-25

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

1/8 sorsj.	1/4 sorsj.	1/2 sorsj.	1 sorsj.
12 kor.	6 kor.	3 kor.	1.50 kor.

Török A. és Tsa
bankház Budapest
legnagyobb és legszerecsesebb osztályu sorsjegy-üzlet.
Központ: Teréz-körút 46 g.

Fiókok:
V. Váci-körút 4. — IV. Múzeum körút 12.
Erzsébet-körút 54.
Sárospalotyi. Törökbank.

most befejezett 14. sorjékban lamé nálunk nyiták a
600.000 koronát a 98924. száma.
400.000 koronát a 83451. száma.
80.000 koronát a 60 000 koronát a 97139.
 száma és még sok egyéb nagy nyereményt.
 Vásladjon tehát sorjegyét a legnagyobb és
 legzserencsebb osztálysorjájék-üzletben

Török A. és Társa
 bankházában Budapesten
 Központ: Teréz-kört 46/c. sz.
 Sürgyoszin: TÖRÖKBANK.
 Fiókok: Váci-kört 4., Múzeum-kört 11.
 Erzsébet-kört 54. szám.

F Kévtel. hóvat. Lejövő, józár-ért kezeskedtek. Bérmentve elvámolva utánvét kiló 4/5.
F in me.
 Santos, kivászlótt — frt 8.35
 Salvador, föld — frt 8.85
 Arany Jár, vársz — frt 8.30
 Gyöngyvá, legfin. frt 6.62
 Cuba, kiváló finom — frt 6.75
 Ceylon, kecskázó — frt 7.10
 Portorico, nyerszámú frt 7.20
 Cuba-nyerszámú legfin. frt 7.70
 Kimerítő árjegyzék ingyen.
Giovannini és Társa
 Fiume, postafiók 133. A. 1.

A magy. szabadsalom részére 1875 sz. 1899 június 12-ől
"Többszörös szabályozható légbevezetéssel ellátott izzólámpa folyékony égési anyagok számára" és a pótszabadsalom 27634. sz. 1902 december 11-ől
"Csöppfolyós tüzelőanyagot fogyasztó gázizzólámpa"
 pótszabadsalom a 18750. számú szabadsalomból.
 Vevők vagy engedményesek kerestetnek. Szíves ajánlatokat „W. T. 6939” jelű alatt továbbá Rudolf Mosse, Wien, L. Seilerstätte 2.

Óriási SZERENCSE TÖRÖK-NÉ! Mikor van születésnapom?

JANUÁR		FEBRUÁR		MÁRCIUS		ÁPRILIS	
1	V 7262	1	S 98587	1	S 38896	1	S 99909
2	H K 200	2	C P 88258	2	C P 7297	2	V 9787
3	H K 7265	3	P 88178	3	C P 82959	3	H 99954
4	K S 52958	4	S 7205	4	S 7801	4	K 86897
5	V 55390	5	V 88269	5	V 88274	5	S 7296
6	H K 56679	6	H 91404	6	H 204	6	C 82967
7	C P 22002	7	K 86894	7	K 28011	7	P 214
8	V 7285	8	S 215	8	S 85363	8	S 7286
9	H K 261	9	C P 7251	9	C P 91422	9	V 23004
10	H K 206	10	P 1801	10	P 23005	10	H 70080
11	C P 70040	11	S 227	11	S 23017	11	K 1811
12	V 86880	12	V 70032	12	V 925	12	H 85372
13	H K 1904	13	H 229	13	H 25501	13	C 70033
14	S 275	14	K 7261	14	K 28015	14	P 266
15	V 28019	15	S 86837	15	S 70085	15	S 25512
16	H K 296	16	C P 91402	16	C P 70027	16	V 70036
17	K S 70087	17	P 27602	17	P 1808	17	H 1880
18	H K 1890	18	S 7290	18	S 7281	18	K 70047
19	C P 88300	19	V 70048	19	V 7264	19	S 7291
20	S 25352	20	H 91424	20	H 7253	20	O 7256
21	S 57261	21	K 88290	21	K 1893	21	P 18660
22	V 7294	22	S 57253	22	S 88231	22	S 91417
23	H K 86900	23	C P 27545	23	C P 91409	23	V 86810
24	K S 56468	24	P 9780	24	P 18668	24	H 18672
25	S 82951	25	S 2749	25	S 88903	25	K 88232
26	C P 88208	26	V 7289	26	V 89651	26	S 82952
27	H K 7286	27	H 82971	27	H 7289	27	C 57258
28	S 57259	28	K 7262	28	K 82954	28	P 99910
29	V 82955			29	S 88229	29	S 9785
30	H 7273			30	C P 9786	30	V 82936
31	K 88276			31	P 9778		

MÁJUS		JUNIUS		JULIUS		AUGUSZTUS	
1	H K 9789	1	O 99938	1	S 18656	1	K 88892
2	H K 99955	2	P 18675	2	V 9779	2	S 99972
3	S 301	3	S 9797	3	H 99981	3	C 86009
4	C P 99914	4	V 18665	4	K 18674	4	P 88891
5	H K 9789	5	S 221	5	S 88289	5	S 7297
6	S 88279	6	K 99978	6	C P 99917	6	V 281
7	V 9790	7	S 82968	7	P 205	7	H 99989
8	H K 260	8	C P 99970	8	S 9798	8	K 22068
9	K S 99939	9	P 88255	9	V 99968	9	S 99967
10	H K 280	10	S 217	10	H 7300	10	O 244
11	C P 254	11	V 99959	11	K 386	11	P 70081
12	V 70041	12	H 70050	12	S 9799	12	S 219
13	H K 23017	13	K 298	13	C 99918	13	V 99996
14	V 257	14	S 86617	14	P 70034	14	H 99919
15	H K 1860	15	O 1815	15	S 7281	15	K 51504
16	K S 70045	16	P 7261	16	V 1862	16	S 1816
17	H K 51324	17	S 70025	17	H 7371	17	C 7280
18	C P 1854	18	V 1863	18	K 51516	18	P 70029
19	H K 91428	19	H 25552	19	S 70039	19	S 2728
20	S 7274	20	K 7275	20	C 7365	20	V 1856
21	V 7293	21	S 7266	21	P 7257	21	H 7275
22	H K 18652	22	C P 18661	22	S 2749	22	K 7276
23	K S 88250	23	V 1868	23	V 18655	23	S 18662
24	S 57255	24	S 88232	24	H 88251	24	C 1866
25	C P 82960	25	V 9781	25	K 18644	25	P 9790
26	H K 1898	26	H 1889	26	S 88281	26	S 82061
27	S 88200	27	K 82952	27	C P 9793	27	V 9783
28	V 82963	28	S 9784	28	P 9793	28	H 88282
29	H K 93911	29	C P 18639	29	S 18668	29	K 82973
30	K 9777	30	P 82965	30	V 82974	30	S 9795
31	S 82975	31	H 82967	31	C 82967	31	C 82966

SEPTEMBER		OKTOBER		NOVEMBER		DECEMBER	
1	P 99982	1	V 83704	1	S 88564	1	P 99975
2	S 84724	2	H 88530	2	C P 99982	2	S 83804
3	V 83794	3	K 99946	3	P 88310	3	V 210
4	H K 18673	4	S 211	4	S 88945	4	H 10990
5	K S 99973	5	C P 99988	5	V 42270	5	K 99991
6	S 83857	6	P 88661	6	H 7298	6	C 83968
7	C P 232	7	S 99953	7	K 86922	7	S 86091
8	H K 99966	8	V 99992	8	S 224	8	P 99929
9	S 207	9	H 243	9	C P 99965	9	S 99990
10	V 82960	10	K 1810	10	P 271	10	V 226
11	H K 99945	11	S 218	11	S 209	11	H 99985
12	H K 1830	12	C P 99944	12	V 1812	12	K 1821
13	S 2781	13	P 70042	13	H 99926	13	S 99947
14	C P 1823	14	S 239	14	K 70043	14	C 86849
15	V 86845	15	V 7290	15	S 2738	15	P 70044
16	S 268	16	H 2794	16	C P 1870	16	S 7282
17	V 70046	17	K 91403	17	P 9800	17	V 287
18	H K 1845	18	S 70098	18	S 7272	18	H 7254
19	K S 7255	19	C P 7273	19	V 7282	19	K 1891
20	S 51518	20	P 7292	20	H 70049	20	S 7283
21	C P 1893	21	S 7284	21	K 1868	21	C 86873
22	P 18670	22	V 1858	22	S 7258	22	P 7267
23	S 7259	23	H 18071	23	C P 7268	23	S 7277
24	V 18654	24	K 7289	24	P 7278	24	V 7257
25	H K 88234	25	S 7276	25	S 7288	25	H 18655
26	K S 9782	26	C P 82970	26	V 88271	26	K 9791
27	S 18657	27	P 9792	27	H 18666	27	C P 18667
28	C P 82972	28	S 18658	28	K 27478	28	S 9794
29	H K 9785	29	V 88265	29	S 82964	29	P 86876
30	S 18669	30	H 86842	30	C P 86847	30	S 86876
		31	K 99940			31	V 9778

Mikor van születésnapom? Mindenki kistervele meg szerencsés! A legnagyob osztály-ország-üzletben a születésnapjaink mellett fejezték sorjegy-üzletüket.

Ezen számok csakis nálunk kaphatók.
 Egész l. osztály sorjegy 12 kor., fél sorjegy 6 kor., — és sorjegy 3 kor., 3/4-érad sorjegy 1 kor 5 filler.
 Feltű számoknál mind előbbi sországra magánjelölést kell, legkésőbb azonban a november 13-ig, miután ezek gyorsan elkelnek.

Fővárosi Bank
 szellemi intelligencia egy-eket bármely szakmában, kiknek állandó és tisztességes keresetét nyújt sorjegyök eladásával. Kis sorjegyem mellett naponta igen könnyen érhető el tőke és kezeskedni nélkül. Ajánlatok Budapest, főpostafiók 137/2. intéződéskor.

Elsőrendű Singer varrógépeket
 melyben leszállított, szigorúan az eredeti árú árakon szállítottak. havi 5 és 10 koronára részlete 6 évi jótállással, vitélre is bérbe.

Láng Jakab és fia
 varrógép nagykereskedése
 Bpest, József-kört 41., Fiók-térlet.
 Baross-tér 4. sz.
 Nagy árjegyzék ingyen!!
 Cégünk kiválólag elsőrendű új Singer varrógépek, rakárak, melyek észre nem tévesztendők homi bécsi tar- gépekkel, melyeket egyes külföldi bécsi kereskedők áldottan cizra nevek alatt árulnak.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház huzgyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI
 specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos
 gyökereken és rövid idő alatt gyógyít a rendes foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű titkos betegséget
 (hugycsőfolyást, sébeket, syphilist és öntertőzést-ből támadt idegbajokat).
 Meglepő az eredmény FÉRFIUI GYENEGÉSNEL (IMPOTENTIA) még öreg-gek egyénenként is.
 Biztos siker folytan honorárium utólag is fizet-hető.
 — Levelekre díjtalanul válasz: kívánatra gyógyezetek. —
 Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.
 Budapesten, Erzsébet-kört 12. szám.
 Félémelet: bejárat a lépcsőnél. — Külön váróterem.

A magy. szabadsalom részére 17763 sz. 1899 június 14-ől
„Ujtás járművekkel együtt mozgó sineken"
 és a 17873 sz. 1899 június 14-ől
„Csuszó ágazás lövegek számára"
 Vevők vagy engedményesek kerestetnek.
 Szíves ajánlatokat „W. L. 7024” jelű alatt továbbá
RUDOLF MOSSE WIEN, I., Seilerstätte.

== Sürgöny és levélcim: ==
SZESZGYÁR Kecskemét

**ELSŐ ALFÖLDI COGNAC-
 GYÁR RÉSZVÉNY-TÁRS.
 KECSKEMÉTEN. — AJANLJA:
 BARACK-SZESZ
 BARACK-CRÉME
 BARACK-COGNAC**

különlegességeit. Rendkívül finom zamatos italműek. Részletes árjegyzék és „Barack Híradó” kívánatra ingyen és bérmentve küldetük.

Vezérképviselő BUDAPEST részére: **SZÉKELY A. ÖDÖN, IX., Soroksári-utca 16. szám.**

Kapható Budapesten: Német Manó, Szövetség-u. 23. Gyarmathy G., IV., Calvin-tér 7. Vogel Gyula, VI., Andrássy-ut 29. és vidéken minden előkelő fűszer-és csemege-üzletben.

MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGISŐV HIRNEVŐ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.
Bräusweller János
 sz. chronometer- és mérési. főtárlálya
 a remontoir műsoraknál
 sz. szh.

**ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
 RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszkeztetnek.

Biztos nagy jövedelem!

kinálkozik intelligens uraknak, kik az „Erzsébet-sanatorium” sorsjegyek terjesztésével foglalkozni hajlandók. — Eövebbet: **Mercúrbank** és váltó. Ulet 1. sz. Budapest. **IV., Váci-útca 37.**

Ezer és ezer köszönő iratot

A világ minden részéből tartalmaz a felvilágosító és oktató könyv — mint hazi tanácsadó — mely **THIERRY A.** gyógyszerész pótoltatani szerel balzsam és centifolia kenőcséről szól. 35 iller (váltójegyekben is) való beállítására ebben ezen könyvecské lérmertve küldetik meg. Akik a balzsamot rendelik, a könyvet ingyen kapják. 12 kis vagy 6 kettős üveg balzsam 3 koronára körül. 60 kis vagy 30 kettős üveg 15 kor. Kermertés szállítással halával együtt 2 (egyelj centifolia) kenőcs barmertve ládával együtt 3 kor. 60 fillér. Kermi a megrendeléseket intézni.

BUTOR

leszállított árakon készpénzért vagy hitellel is **Hítel-ügylet** Kényelmes borszállal 300. — K. — 15. — K. 400. — — 30. — 1000. — — 50. — **BARTOK FARKAS** bútorkereskedő BUDAPEST, V. Külső Váci-út 12. sz. Alkalmazójának 60 fillér.

Hol született? igazán mily kiszámíthatatlan a szerencse! Mily véletlentől függ mindenkinek a boldogsága? Máttha könnyen és gyorsan juthat nagy vagyonhoz! Próbálja ki szerencséjét az osztálysorsjattékkal!

Minden második sorsjegy biztosan nyer. Itt közlünk betű-sorrendben nagyobb városokat és mellettük szerencseszámaikat. Könnyen megtalálhatja, születési helyét, rendelje meg a **Kiss Károly és Társa** bankházában, BUDAPEST, Erzsébet-körút 19. sz. kaplató.

KISS szerencséje NAGY!

Abony 4957	Eszék 90727	Losonc 106060	Rozsnyó 108080
Abrudbánya 102192	Esztergom 93400	Lugos 108063	Ruma 102221
Ada 20050	Érsmih.-falva 108067	Magyaróvár 100488	Rutka 96334
Adony 5224	Ercsekújvár 90753	Majsa 90769	Sálgó-Tarján 108094
Alma-Füzös 13170	Fehértimon 95329	Mako 94973	Sárbogárd 131166
Alsó-Lendva 4958	F.-Eőr 106057	Mánáslőrő 10842	Sárosputlak 32066
Apátfalva 63467	Félvincz 32098	Mátészalka 63474	S.-A.-Ujhely 32066
Apátin 52618	Félegyháza 108057	Marcbegg 90738	Segesvár 106168
Árad 32097	Fiume 8255	M.-Sziget 108418	Selmeczb. 108094
Ar.-Maróth 68743	Fogarasz 29127	M.-Vásárhely 90792	S.-Szt.-György 34097
Aszófő 78246	F.-Abony 108061	Medgyes 108759	Siófok 108100
Abony-Szántó 94230	F.-Gyarmat 90756	Mezőbénye 108019	Sopron 21052
Baja 108398	Grác 39767	Mezőhegyes 102156	Soroksár 63455
Bajmók 5222	Galgócs 13161	Mezőkövesd 90776	Sümeg 108409
B.-Földvár 8256	G.-Berzeuce 103928	Mezőtúr 106054	Szabadka 51229
B.-Ujváros 105983	Gödöllő 102170	Miava 102217	Szabadszáll. 106455
B.-Gyarmat 90669	Grékényes 60130	Miskolc 100493	Szalkál 79303
Barcs 78302	Gyoma 78471	Monács 102244	Szalkolca 179406
Battány 8198	Gyöngyös 107243	Monor 102218	Szarvas 67610
Bács-Tapolca 108785	Győr 53395	Módos 96829	Szatmár 90835
B.-Szt.-Tamás 79310	Gyula 108036	Moór 105996	Szeged 96627
Bánrév 105993	Gyulafehérvár 68701	Moson 108081	Szeghalom 102235
Bánffy-únyad 4860	H.-Mánás 88088	Munkács 102252	Szentest 102590
Bártfa 108983	H.-Boszörm. 92476	München 108087	Szt.-Endre 93845
Bátaszék 90829	H.-Nánás 90665	Nagybánya 8233	Szt.-Gotthard 108060
Belgrád 108084	H.-Szoboszló 106027	N.-Beeskerek 108122	Széplak 90789
Ber.-Ujfalva 8153	Halas 90708	N.-Enyed 8346	Szigetvár 108078
Beregszász 103930	Hatvan 95327	N.-Kallo 13369	Sz.-Somlyó 96843
Bécs 8197	Héves 90738	N.-Kánizsa 106072	Szob 102211
Békés 38855	Herkulesfürdő 94220	N.-Károly 60128	Szobránc 108089
Békés-Csaba 103946	H.-M.-Vásárt. 90761	N.-Káta 45564	Szoboszló 102227
B.-Földvár 9602	Holics 90757	N.-Kikinda 108401	Szolnok xx 96835
Bicske 102187	Homonna 90828	N.-Körös 67695	Szombathely 34081
Bécs 38855	Hóly 45590	N.-Lak 90716	Táta-Tóvátos 1357
Bicske 102187	Ipolytölgy 34086	N.-Maros 108403	Tapolca 102257
Boglár 51250	Jászapati 102268	N.-Szalonta 64601	Temesv. gy.-v. 13308
Borosjenő 105989	Jászárkoszfal. 8303	N.-Szoban 90788	Temesvár, J.-v. 94099
Brassó 51478	Jászberény 51265	N.-Szt.-Miklós 108451	Tokaj 108093
Brezsnóbánya 108787	Kalocsa 107234	N.-Szombath. 67672	Tisza-Polgár 79841
Brenova 64622	Kaposvár 79335	N.-Szőlős 95350	Tóth-Komló 93655
Buck 107242	Kapuvár 39770	N.-Tapolcsán 102211	Torda 138408
Budapest I. 108117	Karcag 13270	N.-Varad 102598	Tóvis 79842
Budapest II. 108117	Kassa 106052	Nezsidó 90780	Trencsen 90713
Budapest III. 89936	Károlyváros 102254	Nyírbátor 102239	T.-Szt.-Miklós 90848
Budapest IV. 90720	Kecskemét 63475	Nyiregyháza 105991	Triest 108753
Budapest V. 108054	Keszthely 79321	Nyitra 102152	T.-Szt.-Márton 30850
Budapest VI. 90677	Kétegyháza 90744	Ogulin 96846	Turbevo 90639
Budapest VII. 106066	K.-Vásárhely 107226	O Knutiza 102219	Ujpest 108758
Budapest VIII. 109725	Királylaza 60090	Oravicza 96833	Ujvidék 29166
Budapest IX. 93391	Kisbér 78467	Oroszló 105995	Ujzásna 109454
Budapest X. 108138	Kis-Czell 108088	Orsova 108085	Ungvár 108759
Bukarest 90749	K.-Kun-Maj 92477	O-Besse 102255	Vajda-Huny. 90669
Csáktornya 102708	Kispeszt 30671	O-Buda 31519	Valkány 739
Csep 90765	Kis-Terence 35952	Palás 8286	Varnó 4960
Csermő 8274	Kiskörös 90717	Pancsova 108093	V.-Győrök 109464
Csikszócska 102159	Kisvárd 95343	Pápa 106179	Váz 52618
Csongrád 8108	Kolozsvár 90743	Pécs 19121	Végvárhely 108784
Czorna 20553	Komárom 91934	Pécs 39751	Vérszék 108088
Czegled 90731	Koponya 94240	Pécel 108102	Vértes 94247
Dárda 39563	Kovácskúta 95346	Perjámos 48196	Versovsz 83512
Debreczen 106063	Köhalom 102599	Petroztény 63464	Veszprém 8267
Deés 12701	Körmend 100492	Pilis 108410	Vihary 108089
Déva 102200	Körmöczb. 102594	Piskit 74130	Vinkovca 4960
Davecsér 102169	Kőrösménz 108065	Poprád-Felka 108405	Vörösvár 51496
D.-Szt.-Márton 60123	Kőszeg 106164	Poszony 64606	Zalatna 90828
Diósgyőr 102157	Krakó 108058	Poszoga 90819	Z.-Egerszeg 108059
Dombóvár 51496	K.-Szt.-Márt. 105997	Prága 108452	Zakány 79303
Dorozsma 64241	K.-Szt.-Mihl. 102267	Prágerhof 102214	Zágráb 90824
Dréda 107233	Lajosmizse 102166	Privigye 99097	Zenta 78470
Dunaújváros 68025	Legény 106062	P.-Ladány 102238	Zilah 91946
D.-Szerdahely 79847	Lepsény 107230	Rákóc-Palota 102597	Zimony 39411
Eger 102188	Léva 102600	Rákoskeve 90787	Zombor 108989
Eendrőd 39977	Lipótvár 102165	Radna 102251	Zolyán 86709
Eperjes 108066	Lippa 96848	Resicabánya 96840	Zsámbék 93660
Ercsi 90694	Liptó-Ujvár 102228	Rimacsomb. 102192	Zsolna 103946
Erzsébetfalva 93392	Lemberg 102996		

Oh jaj! A ki **Egger mellpasztillát** csak egyszer is használta, meg van szabadra arról, hogy azok köhögéssel, rekedtséggel, elcsiklásoddal, a legzsebé szervek minden zavartalan gyors és biztos hatásuk. Doboz 1 korona és 2 korona. Próbadohoz 50 fillér. Fő- és sókötőanyag: **„NADOR”-gyógyszertár** BUDAPEST, VI., Váci-körút 17.

CSOKOLÁDÉ

LOBOSICZ

CÁKESÉS, MARDIÁN SÜTÉMÉNYEK

BONBONK, DESSZERTEK

·KAKAO·

0 csász. és Apost. kir. Felsőháznak legfelső elhatározása folytán
A polgári jótékony célokra szánt
XXXVI-ik csász. kir. államsorsjáték.
 Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénz-sorsjáték 18.435 nyerményt tartalmaz kézpénzben 512.980 korona összegben. A főnyeremény **200.000 koronára rug.**
 A nyermények kiutazásáért a cs. kir. lottójövedék kezelsédek.
 A húzas visszavonhatatlan 1904. évi decz. 15-én fog megtartatni.
Egy sorsjegyének ára 4 korona.
 A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vorderer Zollamts-strasse 7. sz. a., továbbá a lottóújtövedékben, dobánytövedékben, adó-, posta-, távirda- és vasúti hivatalokban, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyek részére ingyen adnak ki.
A sorsjegyek portómentesen küldetnek azót.
A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

A szivós megrendeléseket postafordultalval kerjük, hogy a kívánt szám időközben el ne adassék.
 Több ezer fét nyert a most lefolyt XIV. sorsjátékban nagyobb nyerményeket **KISS-NEL.**

KISS szerencséje NAGY!

Húzas már november hó 24. és 25-én

Az I. osztályú sorsjegyek árai:
 Egy nyolcad 1 kor. 50 fill. Egy fél 6 kor. — fill.
 Egy negyed 3 kor. — fill. Egy egész 12 kor. — fill.

Kiss Károly és Tsa Budapest, Erzsébet-körút 19. sz.

